



అనుగ్రహ

955  
865

అనుగ్రహ



అర్చనాంశుమాల . మొదటి ముద్రాణం. P.No 18

52

352  
1953

Sino

352

తెనుగు గీత

35

(వ్యాసమహర్షి కృత భగవద్గీతకు, దెనుగు)



చర్ల గణపతిశాస్త్రి



ఓమ్

ఋషిశ్లోక సమః

# ఆర్షగ్రంథమాల

- ౧ ప్రాచీనావనాశినః \* ఋషుల గ్రంథ ప్రచురణము.
- ౨ ఋషుల యోగములను సమన్వయము.
- ౩ వర్ణాశ్రమ ధర్మతత్త్వ ప్రచారము.
- ౪ సర్వ వర్ణ సమ భావము-సర్వోదయ ప్రచారము.
- ౫ "స్వధర్మమే శ్రేయస్కరము, పరధర్మస్వీకారము భయావహము" అని బోధించుట మూలమున సర్వమత సమత్వ ప్రచారము.
- ౬ గ్రామాదులందు అహింసా, సత్య, శౌచ, సామ్యాది ధర్మ బోధ.
- ౭ 'ఆర్షవిద్య' అను పత్రికను నెడపుట.
- ౮ "ఆర్ష విద్యాగురుకులము" అను విద్యాలయమును స్థాపించుట.
- ౯ గీతోపన్యాసాదుల ద్వారా పై యోగముల బోధించుట.

\* "ఋషులు సత్యవచస్తులు" అని యమరసింహుడు. "జ్ఞాన్య మాన రక్షానుష్ఠానోత్తర కారీనుః ఋషుః" అని మారవాచాక్షులు.

అర్థగ్రంథమాల : ౧ వ మణిపూస

# తెనుఁగుగీత

(వ్యాసమహర్షి కృత భగవద్గీతకుఁ దెనుఁగు)



చర్ల గణపతిశాస్త్రి

ఓమ్

ఋషిభ్యో నమః

# ఆర్షగ్రంథమాల

- ౧ ప్రాచీనాభినాటని • ఋషుల గ్రంథ ప్రచురణము.
- ౨ ఋషుల యాశయముల నమన్వయము.
- ౩ వర్ణాశ్రమ ధర్మతత్త్వ ప్రచారము.
- ౪ సర్వ వర్ణ సమ భావము-సర్వోదయ ప్రచారము.
- ౫ "స్వధర్మమే శ్రేయస్కరము. పరధర్మస్వీకారము భయావహము" అని బోధించుట మూలమున సర్వమత సమత్వ ప్రచారము.
- ౬ గ్రామాదులందు అహింసా, సత్య, శౌచ, సామ్యాది ధర్మ బోధ.
- ౭ 'ఆర్ష విద్య' అను పత్రికను నెడపుట.
- ౮ "ఆర్ష విద్యాగురుకులము" అను విద్యాలయమును స్థాపించుట.
- ౯ గీతోపన్యాసాదుల ద్వారా పై యాశయముల బోధించుట.

• "ఋషులు సత్యవచస్తులు" అని యమరసింహుడు, "జ్ఞాన్య మాన రక్షానుష్ఠానోత్తర కారీనులు ఋషులు" అని మాధవాచార్యులు.

అర్హగ్రంథమాల : ౧ వ మణిపూస

# తెనుఁగుగీత

( వ్యాసమహర్షి కృత భగవద్గీతకుఁ దెనుఁగు )



చర్ల గణపతిశాస్త్రి

మొదటి  
ముద్రణము

హక్కులు రచయితవి  
వేల : ౦-౮-౦

ప్రతులు  
౧౦౦౦

దొరకుచోటు :  
చిర గణపతిశాస్త్రి,  
నిడదవోలు,  
పశ్చిమగోదావరి జిల్లా.



'అవంతి' ముద్రాణం  
రాజమండ్రి.

వైకాం  
నందన  
రాజు

ఉపనిషత్తు లావులు, పిమికువాఁడు కృష్ణుఁడు  
పార్థుఁడు దూతః జ్ఞానియో భోక్తః;  
గీతయే క్షీరమున్.

నారాయణుఁ గురుఁ దేవుఁ  
దండ్రీన్ మ్రొక్కి వినమ్రుతన్  
తెన్నింతున్ భగవద్గీత  
నే గణపతి నాముఁడన్.

## ఉ ప క్ర మ ణీ క.



అగ్నినుండి విడి నట్లు గనఁబడి వేఱుగాఁ దోచు నగ్ని కణములు అగ్నికంటె వేఱు గానట్లు పరమేశ్వరునుండి విడి వడినట్లు దోచుజీవులు పరమేశ్వరునికంటె భిన్నులు గారు. భ్రాంతివల్ల దుఃఖించు జీవుల భ్రాంతిని బోగొట్టి అవ్యయము అద్వైతము ఆనందము నగు పరబ్రహ్మముతో నైక్య మొందించుటకై భగవద్గీతాది గ్రంథములు మహర్షులచే వ్యక్త పఱుపఁబడినవి.

పరమేశ్వరునుండి యాకాశము, ఆకాశమునుండి వాయువు, వాయువునుండి తేజస్సు, తేజస్సునుండి జలము, జలమునుండి భూమి, భూమినుండి యోషధులు, ఓషధులనుండి యన్నము, అన్నమునుండి జీవులు వెడలుట సృష్టిక్రమము.

మరల జీవులు అన్నమై, అన్నమునుండి యోషధులై ఓషధులనుండి భూమియై, భూమినుండి జలమై, జలమునుండి తేజస్పయి, తేజస్సునుండి వాయువై, వాయువునుండి యాకాశమై, ఆకాశము నుండి పరమేశ్వరుని రూపమై యందు రయమందుట ప్రళయక్రమము.



ఇంక జీవులు స్వస్వకర్మములనుబట్టి యాయా లోకములు పొందుదునని తెలియుచున్నది.

౧. “బ్రహ్మజ్ఞానులు పరబ్రహ్మమును గాంచినవారు గాన వారేలోకములకుఁ బోనక్కరలేకుండఁగనే యంతటి విండియుండిన బిగవంతునిఁ బొంది వ్యాధి జరా మరణ జన్మ రహితమైన శాశ్వతానంద పదమును బొందుదురు.

౨. యజ్ఞములు జ్ఞానముతోఁ జేసినవారు అర్చిరాది దేవయానమునఁ గ్రహక్రిమిముగ బ్రహ్మలోకమును బొందుదురు. శ్రుతిస్మృత్యైక యజ్ఞములను, పూర్తములు దత్తములనఁబడు ద్రవ్యయజ్ఞములను, చాంద్రాయణాది తపోయజ్ఞములను, ప్రాణాయామాదులగు యోగయజ్ఞములను, మోక్ష శాస్త్రావ్యయన రూప స్వాధ్యాయ యజ్ఞములను, అంతఃకరణశుద్ధిరూప జ్ఞానయజ్ఞములు మొదలగునవియు యజ్ఞపద వాచ్యములు. వాపీ కూప తటాక దేవాల యాన్నదానాది కర్మలు పూర్తములనబడును. శరదాగతరక్షణ ప్రాణ్యహింసా ప్రాణిసేవాదులు దత్తములందురు.

౩. కేవల కర్మిపరులు ధూమాది పితృయాణ మార్గ

మునఁ జంద్రలోకము పొంది యక్కడఁ బుణ్యము కీర్తింపఁగాఁ దిరిగి యాకాశాదిరూపముగ భూలోకముఁ జేరి వారి వారి కుభకర్మనుబట్టి ఉత్తమ మధ్య మాధమ జన్మలను బొందుదురు.

౪. ధనపుత్రాది వ్యామోహము గలిగి కుభకర్మలు చేయవి వారి భూలోక నరకలోకములకుఁ బ్రయాణము చేయుచుఁ జావుపుట్టుకలను సర్వవిధకష్టములనుబొందుదురు.

౫. యజ్ఞాదులగు నేవిధ మైన కుభకర్మలు చేయక తామనులె యుండువారు అజ్ఞానాంధకార భూయిష్ట మగు పశుపక్షి కీటాది జన్మలను బొందుదురు."

ఇత్యాదికముగ సృష్టి ప్రళయోదులను గూర్చియు, జీవుల కుభాకుభకర్మములఁబట్టి కలుగులోకములఁ గూర్చియు శాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి.

ఇంక జీవులు చనిపోయినపిదప వారి యింద్రియవ్యాపారములు మనస్సునను, మనస్సు ప్రాణమునను లయి మొదలగా పిదప నాజీవులు సూక్ష్మరూపములతోఁ గూడి స్వర్గకర్మవశమున ఆయాలోకములకుఁ బోదురు.

ఇట్లు అనేక గతులను బొందు జీవులు ఆశాశ్వతము లగు స్వర్గాదిలోకాంతరములను, దుఃఖభూయిష్టము లగు జన్మలను బొంది కష్టపరంపరిలంబడి మునిగి పోకుండ రక్షించుటకై తనకంటె భిన్నులు గాని సర్వప్రాణులపేరకై వారి జన్మలలోని దుఃఖములఁ బోగొట్టుటకై శాశ్వతానంద ప్రాప్తికై భగవంతుఁడె వ్యాసమహర్షిద్వారా ఆత్మజ్ఞానమును బోధించుచు ఆ జ్ఞానమునకు సోపానములగు సాంఖ్య కర్మాది యోగములను, సాత్త్విక యజ్ఞాదులను గీతామూలమున నుపదేశించెను. అట్టి భగవద్దీత యుపదేశముల మనో వాకాయ కర్మలచే ఆచరించుచు దనపుత్రాది వ్యామోహ ముక్తులై సర్వులను భగవంతునివలెఁ జూచి సేవింపచు శుభకర్ములై, ధర్మపరులై జ్ఞానులై జనులు శాశ్వతానంద స్వరూపు లగుదురుగాక !

చర్ల గణపతిశాస్త్రి.

# అ ధ్యాయ క్రమ సూచిక.



౧. ఆర్జున విషాదయోగము
౨. సౌంధ్యయోగము
౩. కర్మయోగము
౪. కర్మయజ్ఞ విభాగయోగము
౫. సంన్యాసయోగము
౬. ద్వానియోగము
౭. జ్ఞానవిజ్ఞానయోగము
౮. అక్షరబ్రహ్మయోగము
౯. రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగము
౧౦. విభూతియోగము
౧౧. విశ్వరూపదిర్ఘస యోగము
౧౨. తత్త్వయోగము
౧౩. తేత్రతేత్రజ్ఞ విభాగయోగము
౧౪. గుణత్రయ విభాగయోగము
౧౫. పురుషోత్తమయోగము
౧౬. దైవానురసంపద్విభాగయోగము
౧౭. శ్రద్ధాత్రయ విభాగయోగము
౧౮. మోక్షయోగము

## ప్రతిదిన పాఠాయుగా క్రమము.

౧. అది	అధ్యా	౧ - ౨	పద్య	౧౧౯
౨. సోమ	..	౩ - ౪	..	౧౨౫
౩. మంగళ	..	౫ - ౬	..	౧౦౬
౪. బువ	..	౭ - ౧౦	..	౧౦౪
౫. గురు	..	౧౧ - ౧౨	..	౧౨౫
౬. శుక్ర	..	౧౩ - ౧౬	..	౧౦౫
౭. శని	..	౧౭ - ౧౮	..	౧౦౬

మొత్తము పద్యములు.

---

౭౦౦

---

# తెనుఁగుగీత

మొదటి యచ్ఛాయము

అర్జున విషాదయోగము

ప. ధృతరాష్ట్రఁ డనియె.

\* ధర్మంబునకు క్షేత్రంబౌ, కురుక్షేత్రము. పోరుకై  
చేరి నావారు పాండవు, లేమి చేసిరి సంజయా :

౧

వివ : — కురుక్షేత్రము = కురుక్షేత్ర మనుచోటు, కర్మక్షేత్ర మగు దే  
హమును. నావారు = నాకొడుకులు, నాదిఅను ధావము అహంభా  
వముగల రాజసతామసగుణములును. పాండవులు = పాండురాజు  
తనయులు, పాండువర్ణము గలసాత్త్వికగుణములును.

ప. సంజయుఁ డనియె.

వ్యూహంబులుగఁ బన్నిన, పాండవసేన గల్గొని

దుర్యోధనమహారాజు, గురువుం జేరి యిట్లనెన్.

౨

\* ఇది యనుష్టుప్ పు ఛందస్సు. మూలభగవద్గీత శ్లోకములవలెఁ  
జరువవచ్చును.

వ. దుర్వోచనుఁ డనియె.

నీశిష్యుండును బ్రాహ్మణుడౌ, ద్రుపదజుండు పన్నిన  
యీ పాండవమహానైర్య, మాచార్యః యదే చూడుమీ ౩  
ఇందు విల్కాండ్రు కూరులు, శోంన్ దీమూర్జునోపముల్  
యుయుధానుండు విరాటుం, దాద్రుపదుల్ మహారథుల్. ౪

వివ :—పక్షివేలయోధుఁడౌ యుద్ధము చేయువాఁడు మహారథుఁడు.

ధృష్టకేతు చేకితానుల్, దీరుడౌ కాశిరాజును  
పురుటి తుక్కుఁజిభోజులు, నరిశ్రేష్ఠుఁడు శైబ్యుఁడుకా. ౫

విక్రాంతుఁడు యుధామన్యుఁ, దుత్తమౌజుఁడు కూరుఁడు  
ద్రౌపదేయు, అభిమన్యుఁ, దీయందఱు మహారథుల్. ౬

వివ :—ద్రౌపదేయుఁ = ద్రౌపది కొడుకులు.

మనలో ఘను రెప్పరౌ, వారిఁ జూడు ద్వితోత్తమాః  
నాసేనాపతు లందఱ, నీపు గురిడఁ చెల్పెదన్. ౭

నీపు, భీష్ముండు, కర్ణుండు జయశాలి కృపుండును  
అశ్వత్థామ వికిర్ణుండు, నామూరిశ్రవ నైందపుల్. ౮

నానై పాణము లర్పించు, కూరు లుండి రనేకులుకా  
వారు నానాయుధధరుల్, నా రెల్ల యుద్ధకోవిదుల్. ౯

భీష్ముండు నడపు మన, నైన్యముల్ లెక్కలేవివి  
 భీష్ముండు నడ్పుపాండవ, సేనల్ లెక్కింపఁ దగ్గవి. ౧౦  
 సకలస్థానములందున్, మీమీ చోటుల నుండియే  
 భీష్మునినే యిఁక మీరిల్, జాగ్రత్తఁ గాచుచుండుఁడీ. ౧౧  
 ఏ సంజయుఁ డనియె.

తాతయు కుమివృద్ధుండు, కూరుండు భీష్ముఁ డప్పుడు  
 గర్జించి శంఖ మూఁదుచు; పానికిఁ గూర్చె మోదమున్. ౧౨  
 అంత భేరులు శంఖంబుల్, దోళ్లు జాకలు, మద్దెలల్  
 వాయింపఁబడె నప్పు డా, శబ్దంబు నిండె నెల్లెడఁగా. ౧౩  
 తెల్లగుఱ్ఱాలు పూర్చిన, దివ్య మౌరథ మెక్కియున్  
 శ్రీకృష్ణాట్టును లంతట, నూఁదిరి దివ్యశంఖముల్. ౧౪  
 కృష్ణుండు పాంచజన్యంబున్, దేవదత్తంబు పార్థుఁడున్  
 ధయంకరుండు భీష్ముండు, పౌండ్రశంఖంబు నూఁదెను. ౧౫  
 ధర్మజుం డూదె ననంత, విజయం బమశంఖమున్  
 'అనకులసహదేవుల్, సుమోష మణిపుష్పముల్. ౧౬



గొప్పవిల్కాఁడు కాశ్యండు, మహాకథి శిఖండియున్  
ధృష్టద్యుమ్ను విరాటుఁడ, విజయి యైనసాత్యకి. ౧౦

ద్రుపదుండు ద్రౌపదేయుల్, మహాబా హాభిమన్యుఁడు  
రాజా : వేర్వేరు శంఖంబుల్, పూరించి రంత నెల్లెడన్. ౧౧  
అకాశంబున భువియందుఁక, బ్రతివ్వను లొనర్చుచున్

అభ్యని ఛార్తరాష్ట్రుల, గుండెల్ బ్రద్దలు చేసెను. ౧౨  
అంతఁ బోరికి సిద్ధింబొ, ఛార్తరాష్ట్రులఁ గన్గొని

బాణముల్ వేయుకాలంబు, రాఁగా విల్లెత్తి పాఠ్యుఁడు. ౧౩  
కృష్ణునితోడ నీమాటల్, వచియించె మహీపతి :

వ. ఆరుసుఁ డనియె.

“ఇరు సైన్యంబులమధ్యన్, గృష్టా : నా రథ ముంచుమీ. ౧౪

యుద్ధంబు చేయుకోర్కితో, వచ్చినదీరిఁ గాంచెదన్  
ఈయుద్ధభూమి వేరితో, నేను యుద్ధ మొనర్తునో. ౧౫

దుష్టుం డౌదుల్యోధనున, కాఱిన్ బ్రయంబు చేయఁగా  
వచ్చి యుద్ధము గావింపఁ, బోయెడివారిఁ జూచెదన్.” ౧౬

వ. సంజయుఁ డనియె.

భారతన్వయః యారీతిః పార్థుండు కృష్ణుఁ బల్కఁగా  
విరుసైన్యంబులమధ్యక, దివ్యరథంబు సల్పియు. ౨౪  
భీష్మద్రోణులయెదుటన్, రాజు లందఱు ముందటన్  
కృష్ణుఁ డిట్లనె "నర్జునాః చేరినవీరిఁ జూఁడుమీ. ౨౫  
అందుఁ దండ్రుల తాతల, గురులన్ మామ యన్నలక  
పుత్రపౌత్రుల మిత్రులన్, బాధుఁ డంతటఁ గన్గొనెన్. ౨౬  
ఇరుసైన్యంబులలోనన్, మామగార్లను మిత్రులక  
ఇంకన్ వచ్చినబంధుల, జూచి యట్టునుఁ డప్పుడు. ౨౭  
జాలిన్ నిండినమదితో, విచారించుమి నిట్లనెక

వ. ఆర్జునుఁ డనియె.

"కృష్ణాః పోరికి వచ్చిన, యీనావారిని జూడఁగా. ౨౮  
నాయంగంబులు నడలెక, మోమును వాడిపోయెను  
ఒడ లంతయు వడఁకుక, గగుర్పాటు జవించెను. ౨౯  
గాంధీవము చెయిజాతెక, మే నెల్లఁ దగులంబడుక  
క్షణమున్ నిలువం జాల, నామనస్సు ప్రమించెడిక. ౩౦

ఎన్నో యపశకునంబుల్, గాంచు చుంటిని మాధవా :

యుద్ధములో మనవారిన్, జంపుట మంచి యె ట్లగున్. ౩౦

కృష్ణా : విజయముకా గోర, గోరకా రాజ్యము, సౌఖ్యమున్  
ఏలా రాజ్యము భోగంబుల్, జీవితం బిది యేటికికా. ౩౧

రాజ్యమున్ భోగముల్ సౌఖ్య, మేరితై కోరుచుంటిమో  
వారిదే ప్రాణధనాశల్, పీడి వచ్చిరి పోరుతై. ౩౨

గురువుల్ తండ్రులు పుత్రుల్, తాతలు మేనమామలున్  
మామగార్లును బొత్తులు, బాపల్ బంధులు పీడిగో. ౩౩

వైబడి చంపుచు నున్నన్, స్వర్గరాజ్యంబుకోసమున్  
వీరిఁ జంప; నీ భువికా, నేను జంపుదు మాధవా : ౩౪

ధార్తరాష్ట్రులఁ జంపిన, మనకుం ద్రీతి యె ట్లగున్  
క్రూరు లైనకా వీరిఁ జంపఁ, బాపంచే మన కంటును. ౩౫

కావున ధార్తరాష్ట్రులన్, బంధులఁ జంపఁ గూడదు  
మనవారిఁ జంపి యెట్టుల్, సౌఖ్య మందెద మచ్యుతా : ౩౬

వీరోయాసన్ మతిచెడి, వంశమున్ జంపుదోషమున్  
మిత్రద్రోహపుఁబాపంబున్, పీడింపరుగదా మదికా. ౩౭

వంశముం జంపుదోషంబు. వీక్షించు మన మైనను  
ఈ పాప మంటరా దంచు. నెఱుంగవలదే యిఁకన్. ౩౯

వంశనాశమునన్ బోవున్. బ్రాచీనకులవర్మముల్  
ధర్మంబు పోవ నవర్మ, మెదుర్పు నెల్లవంశమున్. ౪౦

అధర్మం బెదుర్పుఁ గృష్ణా! శ్రీలు పాదయి పోదురు  
శ్రీలు పాదయి పోవఁగా, సంకరంబగు వర్ణముల్. ౪౧

సంకరంబె నరకాగ్నిన్. గూల్చున్ గుల, కులఘ్నులన్  
పిండోదకముల్ లోపింప, భ్రష్టులౌదురు తత్త్వితల్. ౪౨

వివ : —కులఘ్నులు = కులము నశింపఁజేసినవారు.

వర్ణసంకర మొందించు, కులఘ్నుల కుకర్మలన్  
కాశ్వత కుల ధర్మంబుల్. వర్ణధర్మంబు రూపఱున్. ౪౩

వర్ణధర్మాలు పోయినన్, మమజుల్ నరకంబులోఁ  
దప్పక వసింతు రంచున్, వింటిమిగాదె మాధవా! ౪౪

రాజ్యసౌఖ్యములం దాశన్, మావారిం జంపఁ బూని మే  
మయ్యో! యెంత మహాపాప, మాచరింపఁగ నుంటిమి. ౪౫

పగయున్ శత్రుముల్ పీడి, యున్న నన్నొకవేళ నీ  
ధర్తరాష్ట్రులు శత్రుబుల్, పూని చంపిన మంచిదే. ౪౬

పార్థుఁ డిట్లని యాడిలో, నెక్కిదు విల్లు పీడియే  
చింతన్ మతి చెడిపోవన్, గూలంబడె రథంబుపై. ౪౭

ఇది

శ్రీమద్వేదవ్యాసమహర్షి రచిత భగవద్గీతలందు,

నుపనిషత్తులందు, బ్రహ్మవిద్యయందు, యోగ

శాస్త్రమందు, జనక గురువారి చర్ల నారా

యణశాస్త్రి కరుణాబ్ధివిమ్యుఁడగు

గణపతిశాస్త్రిచేఁ చెసిఁగింపఁ

బడిన తెనుగుగీతయందు

అర్జున విషాదయోగ

మను మొదటి

యధ్యాయము

# తెనుఁగుగీత

రెండవ అధ్యాయము

సాంఖ్యయోగము

వ. సంజయుఁ డనియె.

ఇట్లు దైన్యంబు పైకొనఁ, గన్పిల్లు నిండు కండ్లతో  
దుఃఖించుచున్న యర్జునుఁ, జూచి శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లనెఱ. ౧  
వివ:-టీవబ్రహ్మం ధైర్యమును దానిని బోధించు శ్రవణాదులను  
సంఖ్యానించఁబడును, వివరింపఁబడును గాని సాంఖ్యమని  
వ్యుత్పత్తి.

వ. శ్రీ ఓగవానుఁ డనియె.

విషమవేళ మోహంబు, పొందెద వేటి కర్జునా;  
ఆర్యుల్ మెచ్చరు, స్వర్గమా, రా, దిది కీర్తి గూర్చదు. ౨  
బేలవై పోతు; మియ్యది, నీకు, గూఢదు; నీచమా  
మనోదోర్బల్యమున్ వీడి, పార్థ, వేగమె లె మ్మిఁకన్. ౩

వ. అర్జునుఁ దసియె.

భీష్మద్రోణుల్ గడు పూజ్యుల్, యుద్ధములోన వారలన్  
వాఁడియౌ బాణములతో, నెట్లు గొట్టుదుఁ గేశవా । ౪

ఈ మహాత్ముల గురుల వడింపకుండ  
నవని బిచ్చ మెత్తి తినుటయైన మేలు  
ఎన్నో యాశల్ గల గురుల నిందె చంపి  
బొక్కుదున నెత్తుటం దోగు భోగములను. ౫

ఏది శ్రేష్ఠమైనదియో మే మెఱుంగ మీందు  
ఏము గెల్తుమో వారె జయింతు లొక్కొ  
ఎవరిఁ జంపి జీవించ వాంఛింపఁ దలఁప  
మిట్టి భార్తరాష్ట్రులు పీఠె యిందు గలరు. ౬

దైన్యమున నా స్వభావమౌ దైర్య మదఁగె  
జడుఁడనై ధర్మ మెఱుంగక యడుగు చుంటి  
ఏది మంచిదొ యిట నిశ్చయించి చెప్పుమి  
యాశ్రయించితి శిష్యుండ నానతిమ్ము. ౭

ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యంబున్, స్వర్గరాజ్యముఁ బొందినఁ  
మర్మముల్ చీల్చు నీబాధ, పోవునా యెఱుంగన్గదా. ౮

వ. సంజయః డనియే.

ఇట్లు శ్రీకృష్ణునిం బల్కి. శత్రులకా జంపు పార్థుడుకా  
అంత యుద్ధంబు నేజేయ, నని కూర్చుండె నూరితే. కా  
బరితాన్వయః యారీతి, విరుసేనలమద్యలో  
దుఃఖించు పార్థుఁ గన్గొని, నవ్వుచుం గృష్ణుఁ దీల్లనెన్. ౧౦

వ శ్రీకృష్ణవానుఁ డనియే.

దుఃఖింపరానివారికై, టుండెదుః బోధ చేసెదు  
ఉన్నవారికా జన్నవారి, నెంచి కుందరు పండితుల్. ౧౧  
వీవు, నే, వీరాజు లెప్పుకా, లేనివారము కా మిలన్  
మన మందఱ మింక ముం, దుండక పోము పల్లనా : ౧౨  
బాల్య యౌవన వార్ధక్యా, లీమేన నాత్మ పొందు వ  
లైన్నొ మేనుల్ గనుక, దీన మోహ మొందఁడు భీరుఁడు.  
విషయేంద్రియ సంసక్తికా, శీతోష్ణ సుఖదుఃఖముల్  
గట్లుః వివి వచ్చుఁ బోవు, ననిత్యః మివి వైచుమీ. ౧౩  
సుఖంబుకా దుఃఖమున్ గూడ, సమానంబుగఁ జూచుచు  
శీతాది బాధ పొందని, వారె మోక్షంబు గాంతురు. ౧౪



లేనిది యుండ దెప్పుడు, నున్నది పోవ దెన్నఁడున్  
 తత్త్వవేత్తలె యీరెంటి, సీశ్చముందిరి యట్టులన్ ౧౬  
 ఎల్లెడన్ గల యాత్మకు నాశశంబు లేదు చూడుమీ  
 నాశంబు లేని దీనిని, జంపఁగాఁ జాలఁ దెప్పఁడున్. ౧౭  
 ప్రమాణంబుల కందక, నాశంబు లేక నిత్యమై  
 దేహి యానాత్మకున్ మేనె, నశించుఁ గానఁ బోరుమీ. ౧౮  
 “ఆత్మ చంపఁబడు” నన్న, వాఁ, “దాత్మ చంపు” నన్నవాఁ  
 డిద్ద టెఱుంగఁ, రాయాత్మ, చంపఁబడిదు చావదు. ౧౯  
 పుట్ట దది చావ దది యెప్పుడును గూడ  
 పుట్టి యిది ముందు లేకయుఁ బోదు మరల  
 పుట్టనిది, నిత్యము, స్థిరంబు, మున్నెటియది  
 చావ దది యాశరీరంబు చంపఁబడిన ౨౦  
 “ఆత్మ పోనిది, నిత్యంబు, పుట్టదు మార్పులేనిది”  
 యని యెఱుంగు శుర్యుండు, చంపుఁ జంపించు నెవ్వనిన్.  
 ఎట్టులు నరుండు చిరిగినబట్ట లూడ్చి  
 తగిన సరిక్రొత్తబట్టలు దాల్చు చుండు

వటులె యాయాత్మ జీర్ణదేహముల విడిచి

తగినసరిక్రొత్తదేహముల్ దాల్చు మరల.

౨౨

ఆత్మఁబుల్ చీల్చిలే నాత్మన్. గల్పు లే దగ్ని యాత్మను

ఆత్మన్ నీళ్ళు తడుపలే, వార్చగా లేవు గాలులున్.

౨౩

చీల్చి రాక, కాల్చి రాక, తద్వరా, కాల్చి రాకయున్

విత్య మెల్లైద నున్నదై, విశ్వల మాత్మ స్థాణువౌ.

౨౪

ఆత్మ స్పృష్టఁబు గాఁడి, భావన కఁదరానిది

మార్పు లేని దనఁబడు, దెలిసి చింత యేటికిన్.

౨౫

పోని యాయాత్మ యెప్పుడున్, బుట్టుచు, నెప్పు చచ్చుచున్

ఉండు నని తలఁతువే, నట్లయ్యు, తింత యేటికిన్.

౨౬

పుట్టినవాఁడు చచ్చుట, చచ్చినవాఁడు పుట్టుట

దప్పదు, కాని, దప్పని, దీనికై చింత యేటికిన్.

౨౭

పుట్టిన మున్నెం దున్నదో, చచ్చిన నెందు నుండునో

ప్రాణం బుట్టిననే చూతు, మిందుకై చింత యేటికిన్.

౨౮

చింతవలె దీని నొక్కఁడు వేడ్కఁ జూచు

చింతవలె దీని నొక్కఁడు వేడ్కఁ బలుకు

వింతవలె దీవి నొక్కఁడు వేడ్కఁ వినును  
వినియు దీవి నొక్కఁడుఁ దెల్పికొనఁగ లేఁడు. ౨౯

అందఱ మేను లందున్న, యాయాత్మ చంపరానిది  
కాన నెల్లప్రాణులకై, దుఃఖింపఁదగ దర్జునా । ౩౦

స్వధర్మ మరసి యైనన్, జలింప కుంట యుక్తము  
ధర్మయుద్ధంబుకంటెను, మే లేది శ్రితియాళిన్. ౩౧

వివ :- స్వధర్మమనఁగా స్వవర్జధర్మమని పూర్వము, తనకు స్వభావ  
విధమగు ధర్మమునని నవీనులు.

కోరికె వచ్చుయుద్ధంబు, తెరవఁబడ్డ స్వర్గమేః  
అట్టి దానివి గాంతును, భాగ్యవంతులు శ్రితియుల్. ౩౨

మరి నీ పీఠధర్మయుద్ధ, మొనరింపక యుంటివా  
యింక స్వధర్మమున్ గీర్తిన్, పీడి గాంతువు పాపమున్.

లోకంబుల్ నీ కపకీర్తికా, వచించుకా శాశ్వతంబుగా  
మానఖని కపకీర్తి, కంటెను జాపె మే లగున్. ౩౪

భీతికా యుద్ధము మానితి, వనుకొండ్రు మహారథుల్  
వేరి మన్నన, లందితో, వారికికా జల్క నొదువు. ౩౫

నీశక్తిన్ విరిసిందుచు, నీశత్రుల్ మాట లెన్నియో  
యనరాని వంద్రు, దీనిన్, మించిన దుఃఖ మున్నదే. ౩౬

చత్తువా స్వర్గ మొందెడు, గెల్తువా రాజ్య మేలెడు  
కాన నర్జున : లే వోయి; యుద్ధంబు చేయు పూన్కితో. ౩౭

వివ : — యుద్ధము చేయుము, పోరుమని చెప్పినచోటనెల్ల ఆత్మ పర  
మైన యర్థములో విష్కామముగా నీ విధిక్రత్యము చేయుమని  
యర్థము గ్రహించుకొనవలెను.

ఓటమి గెల్పు; లాభంబు, నష్టంబు; సుఖదుఃఖముల్  
సమముగా నెంచి పోరు, మంటదు పాప మిట్టివో. ౩౮

సాంఖ్యబుద్ధిని తెప్పితిన్, యోగబుద్ధిని వి నిమిత్తన్  
అబుద్ధితోడఁ గూడినఁ గర్మబంధంబు లంటవు. ౩౯

వివ : — సాంఖ్యబుద్ధి = తత్త్వవివేకజ్ఞానము, యోగబుద్ధి = తత్త్వ  
వివేకజ్ఞానప్రాప్తికి ఉపాయమైన కర్మాచరిణజ్ఞానము.

యోగసాధన వృథ గా, దిందేమి లేదు దోషమున్  
యోగధర్మంబు సుంతైన, నెంతటిభీతిఁ గాచెడున్. ౪౦

నిశ్చయబుద్ధి యొక్కటె, యీయోగ మందు నిల్చుమీ  
నిశ్చయకూన్యమూఢుల, బుద్ధు లెన్నో యనంతముల్. ౪౧

వేదార్థవాదముల్ నమ్మి, స్వర్గాధిపతికర్మలే  
తక్క వేతెవ్వి లేవంచు, వాదింతు తీయఁగా జడుల్. ౪౨  
వివ:- వేదార్థవాదములను = కర్మకాండయెగాని వేదే జ్ఞానకాండము  
లేదనిచెప్పి వేదమందలి యర్థవాదములను.

కాము లై స్వర్గపరులై, కర్మఫలము స్వర్గముకా  
భోగైశ్వర్యము లొసంగు, కర్మలే మెత్తు రా జడుల్. ౪౩  
భోగైశ్వర్యములం జిక్కి, కర్మోక్తికా బుద్ధి పోయిన  
మూఢుల మదిఁ గొంచెమున్, నిశ్చయబుద్ధి యుండదు. ౪౪  
వివ:- కర్మోక్తిని = కర్మవిశేషములలో నందిన వాక్కుచే.

వేదంబుల్ త్రిగుణాత్మంబుల్, గుణాతీతుడవై సదా  
సత్త్వ మొంది, జితల్ దాటి, మేన్ చూడ కాత్మఁ గాంచుమీ.  
వివ:- త్రిగుణాత్మములు = సత్త్వరిజస్వమోగుణమయ మగు ప్రపంచమును గూర్చి తెలుపునది, జితలు = సుఖదుఃఖాదివివేచింపద్యములు.

ఎల్లెడ విండి నీరుండ, నూతు లెం తువయోగమో  
అంతే ప్రయోజనం బెల్లవేదంబుల్ బ్రహ్మవేత్తకుకా. ౪౬  
వివ:- స్వల్పానందములు బ్రహ్మానందములోని భాగములే గని  
బ్రహ్మానందవేత్తకు, స్వల్పానందమిచ్చు కామ్య కర్మలనుచెలుపు

వేదములందు స్వల్ప ప్రయోజనమే కలుగును గాన బ్రహ్మనం  
దమునకై నిష్కామబుద్ధిలోఁ గర్మ చేయవలయునని భావము.

కర్మకె నీకు హ, క్కెప్పు, హక్కు లేదు ఫలేచ్చకున్

కర్మఫలహేతు గాకు, మట్లని కర్మమానకు.

౪౭

వివ : — కర్మఫలహేతువు = కర్మఫల మగు జన్మకు కారణము.

సిద్ధి యైనను గాజున్న, సముద్రపై యవాంఛతో

యోగిడై కర్మ చేయుము, యోగం బన సమత్వము. ౪౮

సమబుద్ధి కర్మకలఁటెన్, ఫలకర్మలు నీచముల్

సమబుద్ధి నాశ్రయింపు, దీనుల్ కర్మఫలప్రియుల్. ౪౯

సమబుద్ధి గలవాని, మట్టను పాపపుణ్యముల్

యోగ మూనుము; సమత్వ, కర్మల నేర్పె యోగము. ౫౦

సమబుద్ధి గలప్రాజ్ఞుల్, కర్మఫలంబు గోరక

జన్మబంధంబులం ద్రెంచి, కాంతు రక్తేశమోక్షము. ౫౧

వివ : — అక్షేప = రాగ ద్వేషాది క్షేపములు లేని.

మోహపంకంబు నేనాఁడు, నీబుద్ధి దాటి పోవునో

అనాఁడు విన్నది, వినన్, దగ్గది లేదు నీ కింక. ౫౨

౫౨

అది యిది విని చెడు, నీబుద్ధి యెప్పు డాత్మలో,  
జలింపక యచలమౌ నాడెపొందెడు యోగమున్. ౫౩

వ. అర్జునుఁ డనియె.

ఏవి సమాధిలో నున్న, స్థితప్రజ్ఞుని గుర్తులు  
స్థితప్రజ్ఞుం డెటు పక్కాక, గూర్చుంచు నెట్లు లేగును. ౫౪

వ. శ్రీభగవానుఁ డనియె.

ఎల్ల కోర్కెల వర్జించి, యాత్మయందునె యాత్మచే  
నానంద మొందు నాతందె, స్థితప్రజ్ఞుఁడు పల్లనా. ౫౫

దుఃఖంబులందుఁ గుండక, సౌఖ్య ముందిచ్చు లేకయున్  
వెతల్ కోర్కెల్ వగల్ లేని చూనియె స్థిరబుద్ధియౌ. ౫౬

ఎల్లెడన్ పాంచలకా పీడి, కుఠాకుఠంబు లొందియున్  
లో నుబ్బక ద్వేషింపని, వానిప్రజ్ఞ స్థిరం బగున్. ౫౭

తాఁజే లంగములకా ముద్దు, నెట్లింద్రియంబు లెల్లెడన్  
కోర్కెలనుండి మక్కించు, వానిప్రజ్ఞ స్థిరం బగున్. ౫౮

తిండి తినని దేహిని, జేరవు విషయావళుల్  
పాంచయే యుండు, నద్దియుఁ, బోవుం జూచి పరాత్పరున్.

వివ: — విషయావళులు = శబ్ద, స్పర్శాది విషయములు.

సాంఖ్య యోగము (౨ అధ్యాయం)

ఎంత యత్నించు చుండినఁ, బ్రాజ్ఞుని యింద్రియంబులు  
జోర పెట్టుచు బలిమిఁకా, మనస్సున్ లాగు నర్జునా ;  
శ్రద్ధతో వాని బంధించి, నన్ నమ్మి యుండఁగావలెన్  
వేని కింద్రియముల్ లొంగున్, వానిప్రజ్ఞ స్థిరంబగుఁకా. ;  
విషయంబుల వ్యానించు, ప్రాణుల కందె ప్రీతియా  
ప్రీతిచేఁ గోర్కె పుట్టును, గోర్కెచేఁ బుట్టుఁ క్రోధముఁ  
క్రోధంబుచేత మోహం బొ, మోహంబుచే స్మృతుల్చన  
స్మృతి పోవన్ మతి పోవున్, మతి పోవన్ క్షయంబె య  
రాగద్వేషములకా వీడి, లొంగిన యింద్రియాశితో  
విషయాశిన్ జరించుచు, జితాత్ముఁ డొందు శాంతముఁకా. ;  
శాంతి యేర్పడ నీజ్ఞాని, బాధ లెల్ల నశించును  
వేగన్ నిర్మలఁ యై, బుద్ధియు నిశ్చలం బగున్. ;  
శ్రద్ధాశూన్యున్ విడున్ బుద్ధి, నిర్బుద్ధిఁకా విడు భావనల్  
భావశూన్యున్ విడున్ శాంతి, యశాంతుఁకా విడు సౌఖ్యము  
ఇంద్రియంబుల్ విషయాశిఁ, జరింప నుండు చిత్తమే  
నావకా వీట గలివలెకా, వాని ప్రజ్ఞ హరించును. ;



కాన నర్జున ! యెవ్వఁడు, విషయంబులనుండి తా  
 వింద్రియముల్ నియమించుకా, వానివ్రజ్ఞ స్థిరం బగుకా.  
 సర్వప్రాణి కెది రాత్రో, యెదే సంయమి మేల్కొనున్  
 ప్రాణి మేల్కొంచు కాలందె, రాత్రియో, జూదు మౌనికిన్.  
 మిగుల విండియుఁ గదలక మెదల కుండు  
 నంబుధిని జొచ్చి నదు లైక్యమందు సటుల  
 నెల్లకోర్కెలు తనలోన నిలుపువాఁడు  
 శాంతిఁ గనుఁ, గోర్కెగలవాఁడు శాంతి గనఁడు.      ౭౦  
 కోర్కె లెల్లను వర్జించి, స్పృహ లేక చరించుచున్  
 నాది నేనులు పీడినవాఁడె, శాంతిని జొందును.      ౭౧  
 ఇదే బ్రహ్మ మొందు రీతి, దీనిఁ గాంచ త్రమల్ చనుకా  
 ఇందున్నఁ జివరినాఁడున్, బ్రహ్మనిర్వాణమే గనుకా.      ౭౨  
 ఇది శ్రీ... ..గణపతి శాస్త్రిచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన  
 తెనుగుగీతయందు సాంఖ్య యోగ మను  
 రెండు వ య ద్యాయము.

# తెనుఁగుగీత

మూఁడవ యధ్యాయము

కర్మ యోగము

వ. ఆర్జునుఁ డనియె.

కర్మకంటెను జ్ఞానంబు, నీవు మేలంచు నెంచితే  
మఱి యామోఁపుఁగర్కఁ, వ్రోయుదు వేల మావవా ! ౧  
కంగారు పెట్టుమాటల, నాబుద్ధిన్ మోహ పెట్టెద  
విందేది మేలు గూర్చునో, నిశ్చయించి వచియింపుమీ. ౨

వ. శ్రీభగవానుఁ డనియె.

జ్ఞాన యోగముచే సాంఖ్యుల్, కర్మ యోగాన యోగులున్  
నిద్ది పొంద భువికా మున్ను, చెప్పితిన్ రెండుపద్ధతుల్  
వివ :—బ్రహ్మచర్యమునుండియే జ్ఞానముచే నిద్ది పొందుట మొదటి  
పద్ధతి. బ్రహ్మచర్యము విడవ గర్హస్థాశ్రమికర్మలు చేయును నిద్ది  
పొందుట రెండవపద్ధతి యని శంకరాచార్యులు.

కర్మల్ చేయవిమాత్రనె, ప్రాణి నిష్కర్మి కాడిలక  
కర్మల్ త్యజించినన్ గూడ, సిద్ధిని బొందఁ దర్జునా । ౪

జ్ఞానముకా గర్మ చేయని, పూరుషుఁ డుండఁ దెప్పుడుకా  
ప్రకృతి గుణ వశులై, కర్మ చేయుదు రెల్లరున్. ౫

ఇంద్రియంబులు బంధించి, విషయంబులు మనస్సుచే  
ధ్యానించు చుండుమూఢుఁడు, మిథ్యాచారుఁ డనంబడున్. ౬

ఇంద్రియంబుల్ మనస్సుచే, బంధించి కర్మయోగమున్  
కర్మేంద్రియంబులం జేయఁ, బూనువాఁడె ఘనుం డగుకా. ౭

కర్మల్ తప్పక చేయుమి, మానుటకంటెఁ జేయుటే  
మే; లిట్లు కర్మ వీడిన, వెళ్ళదు దేహయాత్రయున్. ౮

యజ్ఞార్థము కావి కర్మల్, లోకంబులకు బంధముల్  
యజ్ఞార్థమై యనాసక్తికా, గర్మముల్ చేయు మర్జునా । ౯

వివ :—యజ్ఞమన ఈశ్వరుఁ డని శంకరుఁడు, దీని జన నేవయు  
వని గాంచి.

యజ్ఞంబుతోఁ బ్రజన్ జేసి, దీనిచే నర్థిలుం దిదే  
మీతోక్కల కామధేను, వని విధాత ము న్ననెన్. ౧౦

దీనిచే దేవులన్ బెంచుఁ, దాదేవుల్ మిముఁ బెంతురు  
ఇట్లొందొరుఁ బెంచుకొంచున్, గొప్పశ్రేయస్సు లందుఁదీ.

యజ్ఞసంతృప్తు లాదేవుల్, మీ కిత్తు రిష్టభోగముల్  
వారి కీమ కవి తానే, భుజించువాఁడు దొంగయౌ. ౧౧

యజ్ఞశేషంబు భక్షించు, వారి నేపాప మంటదు  
తా మొక్కరె వండి మ్రింగు, పాపుల్ పాపమె తిందురు. ౧౨

ప్రాణు లన్నంబుచేఁ బుట్టు, నన్నంబు మబ్బుచే నగున్  
మబ్బు యజ్ఞంబుచేఁ బుట్టు, యజ్ఞంబు కర్మచే నగున్. ౧౩

వివ :—ఆగ్నియందు వ్రేల్చఁబడిన యాహుతి సూర్యుని బొందు  
ననియు, సూర్యునివల్ల వర్షము, వర్షమువల్ల ఆహారము,  
ఆహారమువల్ల ప్రాణులు గలుగు నని స్మృతి.

కర్మ బ్రహ్మంబుచేఁ బుట్టు, బ్రహ్మ మక్షరుచే నగున్  
కాన నెల్లెడ నౌ బ్రహ్మ, మెప్పుడు యజ్ఞమం దిగున్. ౧౪

నివం చీట్లు ప్రవర్తిల్లు, లోకచక్రమం త్రిప్పిచో  
 యోపాపి యింద్రియాళితో, గ్రీడించి బ్రతుకున్ వృథా. ౧౬  
 అత్మయందే విహరించి, యాత్మలో, పృష్టి పొందుచున్  
 అత్మయందే చొక్కవాడు, చేయుకార్యము లే దితిన్.  
 కర్మతో, బని లేదింత, మానిన లేదు దోషమున్  
 ఏప్రాణి నాశ్రయించెడు, పని పీడితి లేదెంత. ౧౭  
 కాన నెప్పు డనానక్తిక, జేయందగ్గది చేయుమి  
 అవాంఛ గర్హిలజేయు, నరుండు మోక్ష మొందును. ౧౮  
 ౧౯ : — అవాంఛ = నిష్కామబుద్ధితో.

కర్మచేతనె మోక్షంబు, నాంచర జనకాదులు  
 లోకసంగ్రహమునకేన్, గర్హి చేయుట న్యాయమౌ. ౨౦  
 పెద్ద లేదేది చేయుదు, ఏదే చేయుదు రిన్యులున్  
 వారి కేటి ప్రమాదంబొ, లోక ముద్దాన గైకొనున్. ౨౧  
 ముల్లోకంబుల నేనేమి, చేయందగ్గది లేదు, నే  
 బొందనిది బొందునది, లే: దైననుండి గర్హిలో. ౨౨  
 నేనే గనుక గర్హిలో, జాగ్రత్త నుండ కున్నచో  
 నాదారినె పడిపోదు, రెల్లెడ మర్త్య లభునా. ౨౩

నేనె కర్మ చేయకున్న, నీలోకాలు నశించును  
సంకరంబు చేసి యుండు, నీప్రజలు జంపియుండును. ౨౪

పార్థ : మూర్ఖు లెటుల్ కర్మ, వాంఛతో, జేతురో యెటుల్  
ప్రాజ్ఞుల్ లోకసంగ్రహార్థ, మవాంఛ, జేయఁగాఁదగున్. ౨౫

కర్మలన్ నమ్ముమూఢుల; బుద్ధిన్ గంగారుపెట్టక  
సముద్రై జ్ఞాని చేయుచు, జేయింపవలెఁ గర్మలన్. ౨౬

వివ. — కర్మలను నమ్మి సగము సగము తెలిసినవానికి సర్వము  
బ్రహ్మమే యని తెలుపరాదు. అట్లుతెలిపినచో వాడు బ్రహ్మయైనా  
తెలిసికొనలేడు. కర్మలనా చేయఁడు. కాని వానిని గంగారు  
పెట్టక కర్మలను జేయింప వలయు నని భావము.

ప్రకృతిగుణములచే, జరుగున్ గర్మ లెల్లెడన్  
అహంకార జవాత్ముండు, “వానికిం గర్త నే” ననున్. ౨౭

గుణ కర్మ విభాగంబు, దత్త్వ మెఱుఁగు భీమిందో  
యింద్రియంబుల్ విషయాళి జేయ నని యసక్తుడౌ. ౨౮

ప్రకృతి గుణమోహితు. లాశిక్రు గుణకర్మలన్  
అర్పిజ్ఞులను సర్వజ్ఞుల్, కంగారు పెట్టఁగూడదు. ౨౯

సర్వకర్మలు నాయందె, యుంచి యధ్యాత్మబుద్ధితో  
అశ, మమత్వము, చింతల్, వర్జించి పోరు మర్దునా : ౩౦

ఈనామతలదు నేమర్తు, అసూయ లేక శ్రద్ధతో  
నెల్లప్పు డాచరింతురో, వారలన్ గర్వ లంటవు. ౩౧

అసూయతోడ నెవ్వ రీ, నామత మూచరింపరో  
వా రిజ్ఞానుల్ మతిహీనుల్, నశింతు రని యెంచుమీ. ౩౨

స్వస్వప్రకృతిఁబట్టియే, చేయుచుండును జ్ఞానియున్  
ప్రాణుల్ ప్రకృతినే పొందుకా, నిగ్రహ మేమి చేయును. ౩౩

వివ :—నిగ్రహము = ప్రకృతిని పొందును పట్టుదిల లేక ఇంద్రియ  
నిగ్రహము. ఇది ప్రకృతిమొందిర పనికిరాని ధావము.

ఇంద్రియాళికి పిషయమం, దుందున్ రాగంబు ద్వేషమున్  
వాని పశంబు గాఁగూడ, ఏవే వానికి శత్రువుల్. ౩౪

సరిగాఁ జేయఁబడిన పరిధర్మంబు కంటెను  
విగుణంబుగఁ దోఁచియు, స్వధర్మ మదె శ్రేష్ఠము. ౩౫

వివ :—స్వధర్మము = స్వస్వవర్ణాశ్రమ విహితధర్మమని పూర్వులు  
స్వస్వధావరియతమైన ధర్మమని నవీనులు.

స్వచ్ఛిర్మ మాచరించెడి, తటికా జొపైన శ్రేష్ఠము  
అన్య ధర్మంబు మించిదై, తోచియుకా భీరరిం బగుకా.

వివ: — దీనినిబట్టి స్వచ్ఛముగా వలంబునై యుండవలయునేగాని యగ్య  
మలావలంబము చేయరావని తెలియుచున్నది. ఇది సర్వమత  
సమత్వమును దెలుపుచున్నది.

వ. అర్జునుఁ డనియె.

అయినన్ మఱి పేసెదె; ప్రేరేపఁబడి పీఠె డెటుల్  
విధి లేక బంటుపోలేకా, గోరితె చేయుఁ జాపముల్. ౩౬

వ. శ్రీనివాసానుఁ డనియె

రజో గుణంబునం బుట్టు, కామక్రోధాలె రేపెడున్  
నీటియాఁదిలి కంతులే, దివె పాపులు శత్రులున్. ౩౭

విప్పున్ బొగ గ్రమ్మనట్లు, దు మ్మద్ద మంటి నట్టులున్  
గర్భమున్ మావి చుట్టిన, ట్లన్నింటిఁ గ్రమ్ముఁ గామము. ౩౮

జ్ఞానికిన్ నిత్యశత్రువై, చింతల విండియున్నదై  
తృప్తియే లేని కామంబె, జ్ఞానమున్ గవ్వు నర్జునా. ౩౯



ఇంద్రియంబుల్ మనోబుద్ధుల్, దీని కాశ్రయ మయ్యెడున్  
జ్ఞాన మిదె గప్పి, దేహిన్, వానిచే మోహపెట్టును. ౪౦

కాన నీ వింద్రియంబుల, మున్ముందె నిగ్రహించి యా  
జ్ఞాన విజ్ఞానముల్ చంపు, నీపాపఁ జంపు మర్జునా : ౪౧

గొప్ప వింద్రియముల్ వాని, కంటఁ జిత్తంబు గొప్పది  
దానికంటె బుద్ధి గొప్ప, దాబుద్ధిన్ మించు నాత్మయుకా.

ఇట్లు బుద్ధికా మించు నాత్మన్, గాంచి యాత్మను నాత్మచేఁ  
జక్కఁజేసి గెల్వరాని, కామవైరిని జంపుమి. ౪౨

ఇది శ్రీ.....గణపతి శాస్త్రిచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన

తెనుగుగీతయందుఁ గర్మ యోగ మను

మూఁ డవ యధ్యాయము.

# తెనుఁగు గీత

నాల్గవ యధ్యాయము

కర్మయజ్ఞ విధాగ యోగము.

వ. శ్రీభగవానుఁ డనియె.

ఈ నశింపని యోగంబు, సూర్యున కేను జెప్పితిన్  
సూర్యుండు మనువు, కాతం, దివ్యైకునకుఁ జెప్పెను. ౧

ఈగతి వచ్చిన దీనిన్, రాజర్షులు గ్రహించిరి  
చాల కాలంబున కిది, యిందే నశించె నర్జునా । ౨

తక్కుండ వాప్తుఁడ వని, యాప్రాచీనపు యోగమే  
వీకిప్పు డేమ జెప్పితి, నది గూఢము శ్రేష్ఠమున్. ౩

వ. అర్జునుం డనియె.

నీజన్మ మిప్పటిది; యే, నాటిదొ సూర్యజన్మము  
నీవాదిఁ జెప్పితి వంచు, నేనిది యెట్లు నమ్ముదున్. ౪

ప. శ్రీభగవానుఁ డనియె.

- నాకును నీకును జాలా, జన్మల్ గడచె నర్జునా !  
నే నవన్ని యెఱుంగుదు, నీవెఱుంగవు వానినికా.      ౫
- చావుఁబుట్టులు లేకుండి, ధూతేకునిగ నుండియుకా  
నావ్రక్రితి నదిష్టించి, నామాయయిందె పుట్టుదుకా.      ౬
- విప్పు దెప్పుడు తర్జును, పోయి, యవిర్భు మెచ్చునో  
అప్పుడు నేనె నెన్నియె, పుట్టించుకొందు నర్జునా !      ౭
- నజ్జనులను రక్షింపన్, శక్తింపకా మర్జనంబులకా  
దిమ్మ నంస్తాం నాప్థింబు, ప్రతియిగానఁ బుట్టుదున్.      ౮
- దివ్య మైట్టి యీనాదు, జన్మ కర్మల తత్త్వమున్  
గాంచువాఁడు పున్జన్మ, లేక నన్జేరు నర్జునా !      ౯
- వెళన్ గోక్కెఁ బగన్ పీడి, నన్గాంచి యాశయించుచో  
జ్ఞానవిపః పవిత్రులై, గాంతు మదైత్య మెందతో.      ౧౦
- న న్నెవ్వ రెట్లు గొల్తురో, వారి నట్లే భజించెదకా.  
పార్థ ! అన్నివిధాల నా, వారి త్రొక్కెద రీసరుల్.      ౧౧

కర్మఫల మిటన్ గోరి, యజింతు దేవ తావళిఁ  
తత్కర్మల ఫలితంతో, వేగ నీలోక మందగున్. ౧౨

గుణకర్మలఁ బట్టి నేఁ, జేసితి నాల్గు వర్ణముల్  
తత్కర్త నయ్యు నన్నెంచు, మవ్యయుఁగ నకర్తగన్. ౧౩  
వివ : — పరమేశ్వరుఁడు సూర్యునివలె గర్భత్వాభిమానము లేని  
వాఁడు గానఁ గర్తయైనను గర్త గాఁడని భావము.

నక గర్మ లంటవు : నాకున్, లేమ తత్ఫలవాంఛయుకా  
అవి నన్నెఱుంగువానిన్, బంధింపలేవు గమ్మముల్ ౧౪  
ముక్తిఁ గోరి యిటుల్ పూర్వుల్, తెల్పి చేసిరి కర్మలకా  
కావునఁ బూర్వు లెప్పుడో, చేసిన కర్మ చేయుమీ. ౧౫

కర్త యే, దకర్త యేదో, మోహ మొందిరి ప్రాజ్ఞులున్  
అశుభంబునుండి ముక్తికా, గూర్చు నాకర్మ చెప్పెదకా. ౧౬  
కర్త కనందగినది, వికర్తయుఁ గనందగున్  
అకర్మయుఁ గనందగుఁ, గర్మగతుల్ విగూఢముల్ ౧౭

వివ : — “కర్మ = శాస్త్రవిహితకర్మ, వికర్మ = శాస్త్రవిరుద్ధకర్మ, అ  
కర్త = కర్మత్వాభిమానరహితమైన కర్మ” యని శంకరాదులు

“కర్తయనగా సామాన్యకర్మ. వికర్మయనగా హృదయపూర్వకముగా జేయబడనికర్మ విశేషకర్మ. అట్లు కర్మ వికర్మతో, జేసిచో ఆకర్మయగు” నని వినోదా.

ఎవ్వఁ డకర్మఁ గర్మతోఁ, గర్మ నకర్మతోఁ గను  
వాడె ధీమంతుఁ, దాతఁడె, యోగియుఁ గర్మయోగియున్

వివ : — కర్తృత్వాధిమానము లేనిచో, జేయకుండినను చేయు  
వాడగును. చేయుచున్నను చేయని వాడగును అట్టివాడె కర్మ  
యోగి యని భావము

ఎవ్వని కర్మ లన్నియుఁ, గామసంకల్ప కూన్యమై  
జ్ఞానాగ్నిన్ వ్రేల్చఁగాఁబడు, వానిన్ బండితుఁ డందురు.

వివ : — వ్రేల్చఁగాఁబడు = హోమము చేయఁబడునో.

ఫలేచ్చ పీడి విత్యంబు, తృప్తి నాశ్రయ కూన్యఁడై  
కర్మతోఁ బ్రవర్తించియు, నేమి చేయని వాడగున్. ౨౦

వివ : — అశ్రయకూన్యఁడై = దేహేంద్రియాద్యభిమాన కూన్యఁడై.

అశ లేక, మన స్పృహల్, బంధించి, సర్వభోగముల్  
వీడి, దైహికకర్మలె, చేయుచున్ బాప మొందఁడు. ౨౧

వివ : — దైహికకర్మలు = దేహము నిలుచుటకు మాత్రము చేయు  
కర్మలు.

లభించి సంతోఁ దృప్తి, పొంది, జంట కతీతుడై  
సిద్ధ్యసిద్ధుల, దుష్టుడై, బంధ మొందఁడు చేయుచున్.

వివ : — జంట = సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వము.

అసక్తి వీడి ముక్తుడై, జ్ఞాన మొందు మనస్సుతో  
యజ్ఞార్థమై కర్మ చేయు, వావి కర్మ క్షయం బగున్. ౨౨

వివ : — యజ్ఞార్థము = ఈశ్వరుని కొరకు, దీనిజననేవకొరకును

బ్రహ్మకై బ్రహ్మహవిసున్, బ్రహ్మగ్నిన్ బ్రహ్మ ప్రేరేడున్  
బ్రహ్మత్వబుద్ధిచే వాడు, పొందు తావును బ్రహ్మమే. ౨౩  
యోగుల్ కొంద యుపాసిత్రు, దైవయజ్ఞంబుచే మదిన్  
మఱి కొందఱు బ్రహ్మగ్నిన్, ప్రేరేద రిష్టి నిష్టిచే ౨౪

వివ : — ఇష్టి = యజ్ఞము.

ఇకఁ గొంద టింద్రియముల, వ్రేల్తురు నిగ్రహాగ్నిలో  
వేటొక్కరు విషయాశిక, వ్రేల్చెద రింద్రియాగ్నిలో. ౨౬  
వివ :—నిగ్రహాగ్నిలో = ఇంద్రియల నిగ్రహించుటయను నిప్పులో.

జ్ఞానంబుచే వెలింగెడి, యింద్రియ నిగ్రహాగ్నిలో  
అమృత్ సర్వేంద్రియ కర్మల్, ప్రాణ కర్మలు వ్రేల్తురు. ౨౭

ద్రవ్య యజ్ఞల్, తపో యజ్ఞల్, స్వాధ్యాయ జ్ఞాన యజ్ఞులు  
యోగ యజ్ఞల్ గల రిక్తే, సంయమిల్ నిశిత ప్రతుల్. ౨౮

వివ :—వానీ కూప తటాకాదు లగు పూర్తములను, శరణాగతరక్ష  
ణము, భూతములను హింసింపక హితము చేయుట మొదలగు  
దత్తములను, ద్రవ్యయజ్ఞము లనఁబడును. తపోయజ్ఞములు =  
బ్రాంద్రాయణ, వాచిక, మానసికాది తపోయజ్ఞములు.

ప్రాణాపాన గతుల్ విల్చి, ప్రాణాయామ పరుల్ నరుల్  
వ్రేల్చు ప్రాణ మపానాగ్నిఁ, బ్రదాగ్ని నపానము. ౨౯

మితాహారులు కొందఱు, ప్రాణాగ్నిన్ వ్రేల్చు ప్రాణముల్  
యీ యజ్ఞవేత్త లందఱు, యజ్ఞులఁ గూల్చు పాపమున్. ౩౦

యజ్ఞశే షామృతంబును, త్రావువా రాద్యుఁ గాంతురు  
యజ్ఞ భూస్యన కేతోక, మగు నిహంబె లేసెచో. ౩౧

వివ : — యజ్ఞమలను జేసినపిదప మిగిలిన కాలములో చేయు దర్శన  
సహితముగ కర్త యజ్ఞతము. అట్టి యజ్ఞతమువంటి యిన్ని  
మును దినువాడు అమృతముగ నీకృతుని జూతురని భావము.

యజ్ఞంబు లిట్లనేకంబుల్, శ్రుతులం జెప్పఁగాఁ బడెన్  
అవెల్లఁ గన్మిజన్యంబు, తిట్లెంచి ముక్తిఁ గాంతువు. ౩౨

ద్రవ్య యజ్ఞంబుకంటెను, జ్ఞాన యజ్ఞంబు శ్రేష్ఠము  
పవిత్ర కర్మ అన్నియుఁ జ్ఞానమందె లయించును. ౩౩

సాష్టాంగపడి, ప్రశ్నించి, సేవించి యదెఱుంగుమీ  
తత్త్వ మెఱింగిన జ్ఞాను, లుపదేశింతు జ్ఞానమున్. ౩౪

అజ్ఞానంబున గన నిట్లు, మోహ మొంద వికెప్పుడునా  
దానఁ బూర్తిగఁ గాంతువు, ప్రాణుల్ నాలోన నాత్మలో. ౩౫

ఎల్లపాపంబులకంటెనా, గొప్పపాపంబు చేసియున్  
అ పాపపు సముద్రంబు, దాటెదు జ్ఞాననావచే. ౩౬



బాగుగ ముడునిప్పెటల్, కట్టల్ బస్మము చేయునో  
యట్టలే నన్ని కర్మల, జ్ఞానాగ్ని బస్మ చేయును. ౩౭

జ్ఞానముతో సమానమౌ, పవిత్రవసు లేడిలన్  
తమ తన్ యోగః స్థాతుల్, దాసన్ గాంచెద రెప్పుడో. ౩౮

జితే ద్రియులు శ్రద్ధాశుల్, తత్పరుల్ గాత్రు జ్ఞానమున్  
జ్ఞాని మొదటి మహాశాసను, తొమరు వెనువెంటనే. ౩౯

శ్రద్ధాశూన్యుల, నజ్ఞానుల్, సంశయాత్ముల్ నశింతురు  
ఇహమున్ దిరమున్ లేదు, లేదు సౌఖ్యము వారికిన్. ౪౦

కర్మల్ యోగముచే పీడి, జ్ఞానాసన్ సంశయంబులు  
చేడించి, యస్రమత్తు దౌ, జ్ఞాన నంటపు కర్మముల్. ౪౧

కాన నజ్ఞాన జన్మమౌ, లోనన్న సంశయంబున్  
జ్ఞానసిఁ గోసి, యోగము, పొందుము రెమ్ము పల్లునా. ౪౨

ఇది శ్రీ.....గణపతిశాస్త్రిచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన

తెనుగుగీతయందుఁ గ్మయజ్ఞ విభాగ యోగ మను

నాల్గవ యధ్యాయము.

# తెనుఁగు గీత

అయిదవ యధ్యాయము

సంన్యాస యోగము.

ప. అర్జునుం డనియె.

కర్మసంన్యాస మనెద, వండువు కర్మయోగముకా  
రెంటిలో నేది శ్రేష్ఠము. నిశ్చితంబుగఁ దెచ్చిమీ. ౧

ప. శ్రీకృష్ణదాసుఁ డనియె.

సంన్యాసము కర్మయోగ, మీరెందు మోక్షకారులే  
కర్మసంన్యాసముకంటెకా, గర్మయోగందె శ్రేష్ఠమౌ. ౨

ఎవ్వఁ డల్లఁడో కోరఁడో, నిత్య సంన్యాసి యాతఁడు  
రాగద్వేషాది భాన్యాండు, సుల్పగా బంధముక్తుఁ డౌ. ౩

సాంఖ్యము యోగము మూర్ఖుల్, వేటందు; రన రాధ్యులు  
బాగుగా నేది చేసినన్, రెండింటి ఫలముకా గనుక. ౪

సాంఖ్యుల కేపద మబ్బు, నదే యోగుల కబ్బును  
 సాంఖ్య యోగా లొంటిగాఁ, జూచెడివాడె చూచును. ౫  
 యోగ బులేక సంన్యాస, మొందుట కష్ట ముద్దునా !  
 యోగయుక్తుం డగుచోని, త్వలలో బ్రహ్మ మొందును. ౬  
 మేవి విండ్రియముల్ గెల్చి, యోగియై శుద్ధఃత్వముడై  
 సర్వప్రాణుల కాత్మయై, యంటఁడు కర్మ చేయుచున్. ౭  
 చూచుచు వించు ముట్టుచుఁ, దించు చూర్కొంచు పెళ్ళుచున్  
 సోలు చూర్చుచుఁ బ్రేలుచున్, విడుచుఁ గొంచుఁ దీయుచున్.  
 మూయుచు, విండ్రియంబులు, విషయంబుల నుండటకా  
 లోనెంచి యోగి, తత్త్వజ్ఞుఁ, డేమి చేయుట లేదనున్. ౯  
 కర్మల్ బ్రహ్మార్పణ చేసి, యెవ్వఁ డవాంఛఁ జేయునో  
 వాని నంటవు పాపంబుల్, తామరారుకా జలం బటుల్. ౧౦  
 మేనిచే మదిచే బుద్ధికా, గేవల మిండ్రియాశివే  
 యోగుల్ కోర్కె విడి కర్మల్, చేసెద రాత్మశుద్ధితై. ౧౧  
 యోగి ఫలాశ వర్జించి, నైష్ఠికశాంతి నొందును  
 ఆయోగి కోర్కెలు రేమిన్, ఫలాశఁ జక్కి బద్ధుడౌ. ౧౨  
 వివ:-నైష్ఠికశాంతి = సంపూర్ణశాంతి, అయోగి = యోగికానివాఁడు.

సంన్యాస యోగము (౫ అధ్యాయం)

నవ ద్వారపురిన్ దేహి, చేయింపకయు, జేయక  
సర్వకర్మల్ మదికా వీడి, జితాత్ముడై నుభుం దగున్  
వివ:- సవద్వారపురి = తొమ్మిదిద్వారములు గల పట్టణము శరీర  
కంఠు ౨, చెవులు ౨, ముక్కులు ౨, నోరు ౧, మూత్ర  
ద్వారములు ౨ మొత్తము తొమ్మిది.

కర్తృత్వ మేని కర్మలేన్, తత్కర్మఫలసంగ మేన్  
ప్రాణి కీశుండు సృజింప, దానకృతే ప్రవర్తియన్.  
వేనిపాపము, బుణ్యంబున్, గైకొన, కీశు, దర్శనా,  
జ్ఞానమున్ గప్పె నజ్ఞాన, మిదె మోహించు, బ్రాణులన్  
ఏప్రాణులయాత్మజ్ఞాన, మా యజ్ఞానము, గూల్చునో  
సూర్యు, డట్లు లాజ్ఞానము, దీపింపజేయు నీశ్వరున్.  
బ్రహ్మబుద్ధుల్, బ్రహ్మపరుల్, బ్రహ్మాత్ముల్ బ్రహ్మ పుష్ప  
జ్ఞానాగ్ని పూతపాపులై, పొందరు జన్మబంధముల్.  
వివ:- బ్రహ్మబుద్ధులు = బ్రహ్మమందు బుద్ధిగలవారు. |  
పరులు = బ్రహ్మమం దాసక్తిగలవారు.

విద్యావినయముల్ గల్గు, బ్రాహ్మణు, నావు, నేను, గుర  
కుక్కకా, జండాలు నె నను, సమత, తాతురు పండిత

మనస్సు సమమౌ ప్రాణుల్, గెల్చు నీధువి జన్మముఁ  
 బ్రహ్మ, నిర్దోష, మొక్కచే; కాన వారుండు బ్రహ్మలో.  
 హర్షింపఁడు ప్రియ మొంది, దుఃఖింపఁ దార్తి పొందియున్  
 స్థిరబుద్ధిన్ మోహ మేగన్, బ్రహ్మజ్ఞుఁ డుండు బ్రహ్మలో.  
 పైపైకోర్కెల్ త్యజించువాఁ, దేనుఁ మాత్తలోఁ గనుఁ  
 వాడు బ్రహ్మసమాధిలో, నక్షయసౌఖ్య మొందును.  
 సంసర్గంబునఁ బుట్టెడు, భోగంబుల్ దుఃఖహేతువుల్  
 వావి కాద్యంతముల్ గల్గుఁ, జ్ఞాని క్రీడింపఁ డందులో. ౨౨  
 మేను వీడుటకున్ మున్నే, కామక్రోధాది వేగమున్  
 పైపంగలఁ దెనం డందే, వాడె యోగి సుఖాత్ముఁడు ౨౩  
 లోలోఁజొక్కచు లోలోనఁ, గ్రీడించి, లోనిజ్యోతితో  
 మించుమోయు బ్రహ్మమై, బ్రహ్మనిర్వృతిఁ గాంచును. ౨౪  
 క్షీణపాపుల్, జితేంద్రియుల్, జ్ఞానసి చ్చిన్న సంశయుల్  
 స్వభూతహేతుల్ మానుల్, గాంతురు బ్రహ్మనిర్వృతిన్.  
 విచ: — బ్రహ్మనిర్వృతి = బ్రహ్మనందము.

కామంబు క్రోధమున లేక, చిత్తంబు గెల్చి యాత్మనకు  
 దర్శించుమౌనుల చుట్టున్, బ్రహ్మసందము ఎత్తియిడు. ౨౬  
 బాహ్యస్పర్శల్ వెలివైచి, భూమధ్య విల్చి కన్నులన్  
 ప్రాణాపానాలు సరిగా, ముక్కులో సంచరింపఁగఁ. ౨౭  
 వివ :—బాహ్యస్పర్శలు = బాహ్యమైన శబ్దస్పర్శాది విషయములు.  
 ఇంద్రియంబుల్ మనోబుద్ధుల్, బంధించి మోక్షమగుఁడై  
 భయక్రోధేచ్ఛలన్ విడుచు, వా దెప్పు ముక్తుడే యగున్. ౨౮  
 యజ్ఞతపస్సులకు దిండు, సర్వభోకంబు లేలుచు  
 భూతహితంబుసేయు, నన్ దెలియఁకా కాంతి గల్గును. ౨౯

ఇది శ్రీ.....గణపతి శాస్త్రిచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన  
 తెనుఁగు గీతయందు సంన్యాస యోగ మను  
 అ యి ద వ య ద్వా య ము.

# తెనుఁగుగీత

అటవ యధ్యాయము

ధ్యాన యోగము

ఫలంబు గోర కెవ్వండు, చేయందగ్గది చేయునో  
వాడె సంన్యాసి యోగియుఁ, గాఁ దనగ్ని యకర్మియుఁ. ౧  
వివ:-అనగ్ని = అగ్నిహోత్రాదికర్మలు చేయనివాడు, అకర్మి =  
కర్మచేయనివాడు.

దేశిక సంన్యాస మందురో, యదే యోగ మసంబడుక  
సంకల్పముల్ సంన్యసింప, కెవ్వండు యోగి కాఁడెలక. ౨  
యోగంబు పొందఁగోరెడు, మౌనకిఁ గర్మహేతువా  
యోగ మొందినమౌనికె, శమంబు సాధనం బగుక. ౩  
విషయంబులఁ గర్మల, నెట్లు చిక్కక, స్వప్న  
సంకల్పముల్ విడువఁడు, యోగయాధుఁ దనంబడున్. ౪  
అత్మచే నాత్మఁ బోషింపు, మాత్మకా ద్రష్ట మొనర్చకు  
మాత్మయే బంధు వాత్మకు, నాత్మయే శత్రు వాత్మకున్. ౫

అత్మచే నాత్మఁ గెల్చిన, యాత్మ యాత్మకు బంధువు  
అత్మచే నాత్మఁ గెల్చిని, యాత్మ యాత్మకు శత్రువు. ౬

మదిన్ గెల్చు ప్రళాంతుని, యాత్మ, మానావమానముల్  
శీతోష్ణసుఖదుఃఖంబుల్, సమానంబుగఁ జూచును. ౭

వశియై బెద్దలుకా రాళ్ళు, బంగార మొకటిగాఁ గని  
జ్ఞాన విజ్ఞాన తృప్తుండో, స్థిరుండు, యోగి నాఁబడున్. ౮  
వివ : — జ్ఞానము = శాస్త్రాదిజ్ఞానము, విజ్ఞానము = అజ్ఞానము ననుభ  
వములొనికిఁ దెచ్చుకొనుట.

సుహృదున్ మిత్రునికా శత్రు, నుదాసీనుఁ దటస్థునికా  
ద్వేష్యున్ సాధున్ హితున్, బాపికా సమంబ చూడ శ్రేష్ఠుడో.

మనస్సు మేను బంధించి, యాయఁ గైకోక, కోరక  
ఏకాంత ముండి, యొంటియై, ద్యానింపవలె నాత్మమున్. ౧౦

దర్బులు తోలు ఏత్రంబు, వైచి, యంతెత్తుఁ బల్లమున్  
గావి స్థిరాసనంబును, శుద్ధ మౌవోట వెచియున్. ౧౧

అసనంబునఁ గూర్చుండి, విల్పి చిత్తేంద్రియక్రియల్  
యోగ మొందవలె నాత్మ, శుద్ధి కేకాగ్రచిత్తుడై. ౧౨

మేనికా దలన్ మెడన్ సమం, దొనరించి చలింపక  
దిక్కుల్ చూడక స్థిరుడై, నాసాగ్రంబు గనన్వలెన్. ౧౩



ప్రళాంతం దై నిర్భయుఁడె, బ్రహ్మచర్యవ్రతస్థుఁడై  
 మచ్చిత్తుండై మనస్సాపి, నన్ నమ్మి యుండఁగాలెన్.  
 యోగి యెప్పు డీయిల్ తన్ను, బంధించి జితచిత్తుఁడై  
 మోక్షమే తుదిగా నొప్పు, నాలోసి శాంతి నొందును. ౧౫  
 అతిగాఁ దిన్నఁ బున్నెన్నఁ, యోగము పుట్ట దెన్నఁడున్  
 యోగము పుట్ట వతిగా, సిద్ధింప, నిద్ర మారినన్. ౧౬  
 సరిగాఁ దిండుఁ దిల్లును, సరిగాఁ గర్మ చేయునున్  
 సరిగా నిద్ర వోవును, లేచు యోగివెతల్ చనుక. ౧౭  
 సిగ్గహింపఁబడు చిత్త, మార్మలో నిల్చునప్పుడు  
 కోర్కె లన్నిటి పీడిన, పాడు యుక్తుఁ డనంబడుక. ౧౮  
 గాలిలేని యెడన్ దీప, మేలి చలింప నెలులన్  
 జిత్త ముఁగిఁ యోగికిఁ, జరింప దాత్మయోగముక. ౧౯  
 యోగసేపన్ మనస్సెప్పు, నిర్వ, శాంతిని గాంచువాఁ  
 దాత్మచే నాత్మఁ జూచు వాఁ, దాత్తతోనన తుష్టుడౌ. ౨౦  
 బుద్ధి కంది యుద్ధమాళి, కందని నిత్యసౌఖ్యముక  
 గాంచి దైర్ఘ్యముత' మండఁ, ద త్వమునుండి జాలఁడు.

దానిఁ బొంది యింకన్ గొప్ప, లాభ మొదల దలంపఁడు  
అందె యుండి చలించఁడు. గొప్పదుఃఖంబు నొందియున్,  
దుఃఖస్పృహయే లేకుంట, యోగం బని తలంచుట  
వినుగే లేని నిశ్చయ, బుద్ధిగో యోగ మొందును  
సంకల్పంబునఁ బుట్టెను, నెల్లరోక్కలు పూర్తిగా  
వీడి యింద్రునినఁ బులు, మది నే నిల్చి యెట్లెవన్. ౨౪  
శాంతింబవలె వీరఁడౌ, బుద్ధిగో మెల్లమెల్లనక  
మనస్సు నాత్మలో నిల్చి, చింతింపఁ దగ దెచ్చియున్. ౨౫  
ఎందెందుండి చలచిత్తం, డెటుల్ బయలుదేలునో  
అందఁడె దాని బంధించి, తోఁబర్చవలె నాత్మగో. ౨౬  
మానసంబు ప్రశాంతింప, రిజస్సేగ, నపాపియై  
బ్రహ్మస్వరూపుడై యోగి, పొందు నుత్తమసౌఖ్యమున్.  
వివ : — అపాపి = పాపములేనివాఁడు.

ఇట్లెప్పు డాత్మఁ జేరుచు, యోగి పాపంబు వీడియున్  
లీలగా బ్రహ్మతోఁ గల్పి, పొందు నుత్కృష్టసౌఖ్యమున్  
ఎల్లన్ సమంబుగాఁ జూచు, నిర్మలచిత్తు, డాత్మమున్  
సర్వవిఘ్నాలలో, సర్వమాతంబు లాత్మలోఁగనున్. ౨౭

ఎవ్వఁడన్నిట నన్లఁచు, నాలో నన్నియుఁ గాంచునో  
వానికి నేఁ గనిపింతును, నాకుఁ వాఁడు గనఁబడున్. ౩౦

అన్నిరీతుల నుండియు, నైక్య మొందిన యోగి, నఁ  
సర్వభూతంబు లందుఁడు, తెంచి నాలోన వర్తియన్ ౩౧  
దుఃఖంబైనఁ నుఖం బైనఁ, దనతోపాటె యన్నిటిన్  
సరిగా నెవ్వఁడు గాంచు, నాయోగియె ఘనుం డగున్. ౩౨

వ. అర్జునుం డనియె.

సమతన్ గృష్ణ : యేయోగ, మీవు చెప్పితో యయ్యది  
స్థిరంబై యుంటఁ జూడను, జిత్రంబు చల మౌటచే. ౩౩  
చిత్రంబు చంచలం, బది, బరిష్ఠంబు దృఢంబునై  
జోధపెట్టున్ గాలిఁబోలెన్, దాని నాప నశక్యమౌ ౩౪

వ. శ్రీ భగవానుఁ డనియె.

విస్ఫంశయంబుగాఁ జిత్ర, మాపరానిది చంచలం  
బది యభ్యాసముచేతన్, విరక్తిచే గ్రహింపన్. ౩౫  
మది గెల్వక యోగంబు, దుర్లభం బని యెంచెదన్  
మది గెల్పియు యత్నింప, సాధన నద్ది లభ్యమౌ. ౩౬

వ. ఆర్జునుం డనియె.

శ్రద్ధ యుండి పూస్కి లేమిన్, యోగమునుండి భ్రష్టుడై  
యోగపిద్ధిన్ గననివాఁ, దేగతిఁ బొందు మాధవా : ౩౭

బ్రహ్మమార్గంబు నొందక, స్థిరత లేక రెంటికిన్  
జెడి నశించునో గాదె, చెదరిపోవు మబ్బటుల్. ౩౮

నా యీ సంశయ మచ్యుతః తీర్చ నేర్తువు పూర్తిగా  
నీవు తక్క పఁ తెవ్వండు దీనిని దీర్చఁ జాలఁడు. ౩౯

వ. శ్రీభగవానుఁ డనియె.

యోగభ్రష్టుండు నశింపఁ, దీహపరాల నాయనా :  
మంచి పని చేయు మర్త్యుం, దెవ్వఁడొందఁడు దుర్గతిఁ. ౪౦  
పుణ్యవంతుల లోకంబుల్, పొంది యెన్నేంద్లో నిల్చియున్  
కుచిలౌ శ్రీమంతు లింద్లఁ, యోగభ్రష్టుఁడు పుట్టును. ౪౧  
పోని దీమంతు లొయోగు, లింద్లయందే జనించు; నీ  
లోకమం దిట్టిపుట్టుక, యెంతో దుర్లభ మర్జునా : ౪౨  
అజన్మఁ బూర్వదేహపు, బుద్ధితో యోగ మొందియున్  
సిద్ధికై మరల నింకఁ, జేయుఁ మిక్కిలి యత్నముల్.

నేదాత్మకశి గకున్నన్, పూర్వాభ్యాసాన జ్ఞానియో  
యోగజిజ్ఞాసువుంగూడ, దాటున్ వేదఫలంబులన్. ౪౪

వివ : — యోగశ్రేష్ఠుడు ఇప్పుడు జ్ఞానప్రతిబంధకములగు భోగము  
లలోనున్నను బూర్విజన్మపు సాంసరిచే జ్ఞానియగును యోగ  
జిజ్ఞాసువు = మోక్షసాధనమును దెలియఁగోరువాడు. ఇతఁ  
డును వేదికకర్మ ఫలములను దాటి జ్ఞానాధికారియగుననిభావము.

చాలయత్నించుయోగియో, పాపంబు వీడి శుద్ధుడై  
బహుజన్మలలో సిద్ధిన్, బొంది పొందును సద్గతిన్. ౪౫

యోగి, తపస్వీకంటెన్, జ్ఞానులకంటె శ్రేష్ఠుడు  
కర్మఫలకంటె శ్రేష్ఠుఁ, డదువె గమ్మ యోగివి. ౪౬

వివ : యోగి = తత్త్వజ్ఞానము గలిగిన విదవా మనస్సంకల్పము  
లను వాసనలను సమీపజేసికొన్నవాడు.

అందఱు యోగులలోనన్, నన్నుఁ బొందు మనస్సుతో  
శ్రద్ధతోఁ గొల్పు నెవ్వండు, వాడే యోగి వరుం డగున్.

శ్రీ... .. గణపతి శాస్త్రిచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన  
తెనుగు గీతయందు ద్యానయోగ మను  
అటవ యధ్యాయము.

# తెనుఁగు గీత

ఏడవ యధ్యాయము

జ్ఞాన విజ్ఞాన యోగము

వ. శ్రీశివవాసుఁ డనియె.

సన్గోరునుడితో యోగ, మొది న న్నాశ్రయించుచున్  
పూర్ణు నన్నెట్లు సరిగాఁ, గాంతువో విన్ను పల్లునా. ౧  
జ్ఞానంబుతోడి విజ్ఞాన, మిదే పూర్తిగఁ జెప్పెదన్  
దానిం దెలియ వింకేదీ, లేదు తెలియఁగగది. ౨  
వేలకొలంది జనులలో, నొక్కఁడే పూనుసిద్ధికై  
పూనుసిద్ధులలోను నెన్, సరిగా నొక్కఁడే గనుక. ౩  
నేల, నీరు, విప్పు, గాలి, మిన్ను, మనస్సు, బుద్ధియున్  
అహంకారం బను నాయీ, ప్రకృతి యెఱ్ఱదై తగుక. ౪  
ఇది సీచం, బింకన్ జేటా, నాదుప్రకృతి గొప్పదై  
జీవరూపంబుగా నుండె, నదే ఏరించు నీభువిన్ ౫  
సర్వభూతాల కీరెండు, ప్రకృతుల్ మూలముల్ సుమీ  
నేను సర్వజగతులఁ, బుట్టింతు నల్లై చంపుదున్. ౬

నాకంటె వింక గొప్పది, యేదియు లేదు పల్లనా !  
 నాలోనెల్ల గ్రుచ్చఁబడెన్, దారంబున మణుల్ పెలెన్.      ౭  
 నీట నుండురసం జేచు, గాంతిని సూర్యచంద్రులకా  
 ఓంకార మౌదు వేదాల, మింట ద్వనికా; బ్రజకా దృతికా.  
 భూమిలోఁ బుణ్యగంధంబున్, ఎప్పిలోఁ దేజ మయ్యెదకా  
 భూతాళిన్ జీవనం బొదుఁ, దపస్సులఁ దపంబను.      ౯  
 సర్వభూతఁబులందరి, యనాదిబీజమకా జుమీ  
 బుద్ధిమంతులలో బుద్ధికా, దేజస్సులందుఁ దేజమన్      ౧౦  
 శక్తిమంతులలోఁ గోర్కె, రాగమున్ లేని శక్తిని  
 ప్రాణిన్ ధర్మవిరుద్ధంబు, గాని కామమ నర్జునా !      ౧౧  
 ఏయేసత్త్వః జస్తమో, భావముల్ భువిఁ గల్గునో  
 అవి నావల్లనొ; నందు, నేనుండ నవ్వె నాయెడన్.      ౧౨  
 త్రిగుణమయ మైనయా, భావాల మోహ మొంది యీ  
 జగం బెల్ల గుణాతీతు, నవ్యయు నన్నుఁ గంచదు.      ౧౩  
 గుణమయ మీ నా దైవ, మాయ దాటఁగ రావిది  
 న న్నాశ్రయించువారె యీ, మాయ దాటెద రిర్జునా !      ౧౪  
 మాయచే జ్ఞానముకా బోవ, రాక్షసభావ మొందియున్  
 వన్నుఁ బొందరు మూఢులై, పాపులై న వరాధముల్.      ౧౫

ఆర్తురీత త్వజిజ్ఞాసుర్, ద్రవ్యార్తుర్, జ్ఞాను రద్జునా ;  
 ఈపుణ్యాత్ములు నర్వారున్ నన్నుఁ బ్రేమింతు రెప్పుడున్.  
 వివ:-ఆర్తులు = ద్రౌపది మొ॥ జిజ్ఞాసులు = జనకుడు మొ॥ ద్రవ్యా  
 ర్తులు = ద్రువుడు మొ॥ జ్ఞానులు = నాందుడు మొ॥ సముచ్చ  
 యముడే గోపికలు, దర్మరాజు, కంసుడు, శకుపాదు మొ॥

శ్రద్ధ నెప్పుడు నన్గొల్పు, జ్ఞాని శ్రేష్ఠుడు వారిలో  
 జ్ఞాని కే నెంతో యిష్టుండ. నాతండు నాకు నిష్టుడౌ. ౧౭  
 వీరంద యుత్తముల్ గానీ, జ్ఞాని నాత్మగ నెంచెదన్  
 శుద్ధాత్ముఁ డాతఁ డుత్తమ. గతియౌ నన్నె పొందును. ౧౮  
 ఎన్నో జన్మల చివరిక, “సర్వంబు పరమేశ్వరే”  
 అంచు జ్ఞానిన్ ననుం గాంతు, రా మహాత్ములు దుర్లభుల్.  
 ఆ యా కోర్కెక జ్ఞాన మేగన్, స్వస్వప్రకృతి వీడక  
 యా యా నియమముల్ పొంది, సేవింతు రన్యదేవతల్ ౨౦  
 ఏయేభక్తుడు శ్రద్ధతో, నేరూపు గొల్వఁ గోరునో  
 వానివానికి నందందే, నిశ్చలభక్తిఁ గూర్చెదన్. ౨౧

ఆతఁ డాభక్తితోఁ గూడి, భజించు నెల్ల దేవులన్  
 నేనె యిచ్చినకోర్కె లా. దేవులనుండి పొందును. ౨౨

అల్పబుద్ధుల యీఫలం, బింక నశించెడుం జూమీ  
 దేవభక్తులు దేవులఁ గాంతు; నాభక్తులున్ ననున్ ౨౩



నాశంబు లేక శ్రేష్ఠమా, నాపరతత్త్వ మెంచక  
 మూడుల్ రూపంబు లేసిన, న్నెంతురు రూపధారిగన్ ౨౪  
 యోగమాయన్ దాగియున్న, నే నందటకుఁ గన్పరక  
 చావుఁబుట్టుచు లేవి నక, గలచ దీమూర్త్యులోకము. ౨౫  
 మున్నటి విప్పటి పింకిన్, రాఁబోవుస్వభూతముల్  
 నే నెఱుఁగుమ నన్మాత, మవి యెఱుంగ వర్జునా ౨౬  
 రాగద్వేషములం బుట్టు, సుఖదుఃఖాదికంబుచే  
 సృష్టిలో స్వభూతంబుల్, సంమోహ మొందు ఫల్గునా ।  
 పుణ్యకర్మల గావించి, నిష్పాపు లౌదృఢప్రతుల్  
 సుఖదుఃఖాఽమోహంబు, వీడి నన్గొచ్చు చర్జునా । ౨౭  
 జరామరణము క్రితై, నన్గొచ్చుఁ గోరువారలు  
 ఆ బ్రహ్మ నెల్లయద్యాత్మ, నెల్లకర్మలఁ గాంతురు ౨౮  
 అదిభూతాదిదైవం, నదియజ్ఞంబు నున్న నక  
 గంచునా రింత్యవేశసు, నన్గొంతు నిర్మలాత్ములై. ౩౦

ఇది శ్రీ.....గణపతికావ్యచేఁ దెనుఁగింపఁబడిన

తెనుఁగుగీతయందు జ్ఞాన విజ్ఞాన యోగ మను

ఏ క వ య ద్యా య ము.

# తెనుఁగుగీత

ఎనిమిదవ యధ్యాయము

అక్షర బ్రహ్మ యోగము.

వ. ఆర్జునుఁ డనియె.

పురుషోత్తమ ! బ్రహ్మమే, దధ్యాత్మ మేది, కర్మ యే  
దిదిహితం దెది, మేది, యదిదైవ మనఁబడిన.

ఇం దీతనుపునఁ గృష్టా, యెట్లును నదియజ్ఞము  
అంత్యకాలంబునం దెట్లు, నిన్నుఁ గాంతు జితేంద్రియుల్.

వ. శ్రీవిగవానుఁ డనియె.

అక్షరాత్మయే బ్రహ్మంబు, అధ్యాత్మ తత్త్వభావ మా  
భూతస్మష్టిని వృద్ధిఁ, గూర్చు త్యాగఁ బె క్రియ.

వివ : — స్వ = బ్రహ్మమే దేహమండు, భావము = జీనదుగా నుం  
డుట స్వభావము. భూతస్మష్టి వృద్ధులను గూర్చు ద్రివ్యాది త్యాగ  
క్రియ త్యాగమని భావము.

క్షరఁబె యదిహితంబు, పురుషుం డదిదైవము

ఈదేహమందలి నేనే, యదియజ్ఞంబు పల్లనా :

అంత్యకాలంబునన్ సన్నె, యెచుమ మేను వీడి యే  
పర్యుఁ దేగునొ వాడు నా, హిపొందు విశ్వయంబుగన్

ఎవ్వఁ దేరూపు నెంచుచుఁ జివరన్ మేను వీడున్  
వాఁ డా రూ పెపు భావించి, యా యా రూపమె పొందును.

కావున నెల్లవేళల, నకా స్మరింపుము, పోరుమీ  
నా కర్పింప మనోబుద్ధుల్; నన్నుఁ గాంతు పపశ్యమున్. ౭

అభ్యాసయోగముతో నే, చింత లేవి మనస్సుతో  
ధ్యావించువాఁడు దివ్యుడౌ, పూరుషుఁ గాంచు నర్జునా । ౮

కాసకుసిఁ బూర్వపురుషుని సర్వద్రష్ట  
నణువుకంటెను నణు వొచు నలరువాని

నిఖిలసృష్టికర్త, నచింతనీయరూపు

సూర్యవర్ణుఁ దమోతీతుఁ జూచు నెవఁడు. ౯

వాఁడు తుదిప్రయాణపువేళ భక్తితోడ

విశ్చలమనస్సుతో యోగనియతితోడ

కన్పొమలమధ్య ప్రాణంబు క్రమత నిల్చి

సరిగఁ గల్గొను దివ్యుఁ డౌపరమపురుషు. ౧౦

అంచు రెద్దాని వేదజ్ఞు లక్షర మని

దేవిఁ జొచ్చెదరు విరాగు లైనయతులు

పాజ్ఞు లేడి గోరి బ్రహ్మచర్యము చరింత్రో

యట్టిసరమసదము సంగ్రహము వచింతు ౧౧

ద్వారంబు లెల్ల బంధించి; మనస్సున్ హృది విల్పియున్  
స్వప్రాణంబు తలం జొన్పి, యోగంబును వరించియున్. ౧౨

“ఓమ్” అను నక్షరబ్రహ్మ, మెంచుచు నన్ సమరించుచున్  
మేను వీడి యెవం దేగు, వాడె పొందును సద్గతిన్. ౧౩

నిత్య మనన్య చిత్తుండై, నన్నెవ్వఁ దెప్పు దెంచునో  
యానిత్యశుద్ధుడొయోగి, కేను లభింతు సుల్బుగా ౧౪

ఉత్తమసిద్ధిని బొందు, మహాత్ముల్ నన్ను జేరియున్  
దుఃఖంపుటిల్లు నశ్వర, మాపునర్జన్మ గాంచరు. ౧౫

బ్రహ్మలోకంబువలకున్, లోకంబుల్ మాటిమాటికిన్  
దిరుగుచుండు, షష్ఠేన, జన్మ లేదింక ఫల్గునా ౧౬

వేలయుగంబులే రాత్రి, వేలయుగంబులే పవర్  
బ్రహ్మ కొనని కాలజ్ఞుల్, చెప్పుచుండెద రిద్దనా ౧౭

అవ్యక్తునుండి నన్విమౌ, వ్యక్తుల్ పవలు పుట్టును  
రాత్రివేళన్ లయం బొందు, నవ్యక్త మైనబ్రహ్మలో. ౧౮

ఈశూతంబులు నాటివే, పుట్టి పుట్టి యనిష్టతన్  
బ్రహ్మరాత్రిన్ లయం బొందు, బగటినుండు జవించును.

బ్రహ్మన్ మించి యిఁకన్ బ్రాత, యవ్యక్తభావ ముండె నా  
ప్రాణు లెల్ల నశించినన్; నశింప దది యెన్నఁడున్. ౨౦

అవ్యక్త మక్షరం బను, దానిన్ నదతి ముందురు  
దేని, దొడి మఱియో, యదే నాశ్రేయధామము. ౨౧

భూతంబుల్ వేసిలో నుండు, ని దెల్ల నిండె వేనిదే  
నాపరమపురుషుడు, ననన్యభక్తిలభ్యుఁ డ౦ ౨౨

ఏకాలమందు యోగులు, మఱిబోది జనింపించున్  
జనింపకము నుండురో, నీరా, కాలము వెప్పెదన్. ౨౩

అగ్ని, జ్యోతి, పవన్, శుక్త, ముత్తరాయణ మార్నెలల్  
వీనియందు జనిపోవు, బ్రహ్మజ్ఞుల్ గొల్తు బ్రహ్మమున్.

వివ : — “చనిపోయిన పదప అగ్ని దేవతను దానినుండి యహర్దేవ  
తను, శుక్తపక్షి దేవతను, ఉత్తరాయణదేవతను, సంసర్పర దేవతను  
దేవలోక దేవతను, వాయులోక దేవతను, సూర్యుని, చంద్రుని  
మొదలును పరణలోకమును ఇం దలోకమును ప్రజాపతిలోకమును  
క్రమముగఁజేర్చి యొక ముమానుషపురుషుఁడు జీవు ను బ్రహ్మ  
మును దొందించును. వీరు తిరిగిపుట్టురు” అని శ్రుతి. ఇది అర్చి  
రాది దేవయోగమార్గము.

పొగ, రేల్, కృష్ణసక్షంబు, దక్షిణాయన మార్నెలల్  
ఇందు యోగి చంద్రలోక, మొడి మరలఁ బుట్టును ౨౪

వివ : — “ఇందు చనిపోవు కర్మపరులు దూమమును రాత్రిని కృష్ణ

పక్షదేవతను, దక్షిణాయన దేవతను, సువర్ణర దేవతను, విత్త  
లోకమును ఆకాశమును చంద్రునిబొంది యందు భోగము లను  
భవించి పుణ్యము క్షీణింపఁగా భూమికిఁ దిరిగి వత్తురు" అని  
శ్రుతి. ఇది విత్తయాన మార్గము.

శుక్లకృష్ణాభ్యుపక్షింబుల్, జగతికా స్థిర మౌగతుల్  
ఒక్కదానిన్ జన్మ మొందఁ, దొందున్ రెండవదానిచే.

వివ : — శుక్లపక్షగతి = అగ్నిరాదిగతి. ఇది జ్ఞానసహితముగాని శుక్ల  
పక్ష మనఁబడెను. కృష్ణపక్షగతి = భూమిగతి. ఇది జ్ఞానహీనము  
గాని కృష్ణపక్ష మనఁబడెను.

ఈదార్లు తెలియక మోహ, మొందఁడు యోగి యెవ్వఁడున్  
కొనఁ గాలంబులం దెల్ల, యోగివి కమ్మ ఫల్గునా : ౨౭  
తపములందు, యజ్ఞముల, వేదములయందు  
దానములను బుణ్యఫల మెంతటిది గలదొ  
యదె యతీతించు విది యెల్ల నరయుయోగి  
మఱియుఁ బొందును నాద్యమౌ పరిమవదము. ౨౮

ఇది శ్రీ.....గణపతిశాస్త్రిచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన  
తెనుఁగుగీతయందు అక్షరబ్రహ్మ యోగమును  
ఎ వి మి ద వ య ర్థ య ము.

# తెనుఁగు గీత

తొమ్మిదవ యధ్యాయము

రాజవిద్యా రాజగుహ్య యోగము.

వ. శ్రీభగవానుఁ డనియె.

అత్యంతగూఢ మౌ, జ్ఞాన. మొప్పు విజ్ఞాన, మీర్ష్యయే  
లేవి నీ కిదె చెప్పెన, దాన వీడెన వాపదల్.

రాజవిద్య, రాజగుహ్య; మిది మేలు, పపిత్రమున్

ప్రత్యక్ష జ్ఞేయ, మనాళి; ధర్మంబు సుఖలభ్యమున్.

వివ:—రాజవిద్య = విద్యలోసకెల్ల రాజు, రాజగుహ్యము =  
రిహస్యము లన్నిటిలో రాజు. అనాళి = నాళములేనిది.

ఈధర్మంబున శ్రద్ధను, బూసని మర్త్యుఁ డర్జునా;

నన్నుఁ బొందకయే మృత్యు. సంసారంబుధిలోఁ బడున్.

అన్యక్తమూర్తి నొనాచే, నిండె నీజగ మంతయున్

నాలోన సర్వభూతంబు, యిందె; నే లేను వాటిలో.

వివ:—నాస్వరూపముగ నాలో భూతములున్నవి. వాస్తవమునకు  
నేను వానిలో లే నని భావము.

నాయందున్ లేపు భూతంబుల్, చూడునాదివ్యయోగమున్  
భూతముల్ దాల్తు; లే నందు, నయాత్మ పెంచు భూతముల్.

వివ:- సూర్యుడు కదిలకున్నను జలాదిచలనమునుబట్టి సూర్యునికిఁ  
గదలిత కల్పించినట్లు దేవునియం దున్నట్లు కల్పింపఁబడినను  
వాస్తవమునకు వానితో భూతములు లేవని భావము.

మింట నెప్పు డున్నగాలి, యెల్లెడ నుండు గొప్పదై  
యట్లే నాలోన భూతంబు, అండు నంచు నెఱుంగుమీ. ౬  
కల్పాంత మంచు భూతంబుల్, నాప్రకృతిన్ అయింపును  
కల్పారంభమునన్ వాని, మరలన్ నే సృజించెదన్. ౭  
నాప్రకృతిన్ నిగ్రహించి, ప్రకృతివశ మైన యీ  
భూతంబు లెల్లఁ బ్రకృతిన్, మఱిన్ మఱి సృజించెదన్. ౮  
ఆ కర్తలందుఁ జిక్కిక, మధ్యస్థులె నున్న న  
న్నాకర్త లెప్పుడైనను, బంధింపఁ జాల వర్జునా! ౯  
సాక్షి నై యుండునావల్లఁ జరాచరజగంబులన్  
బుట్టించున్ బ్రకృతే గాన, నీలోకము భ్రమించును. ౧౦  
భూతేశమూర్తి నొనాడు, పరతత్త్వ మెఱుంగక  
మర్త్యదేహ మూనితి నం, చపమావింక్రు నన్ జడుల్. ౧౧



జ్ఞానంబు కర్తృత్వ గోర్కెల్, బుద్ధులు వ్యర్థమై చనక  
 మోహపెట్టెడి యాసుర, ప్రకృతిం గొల్తు మూర్ఖులు. ౧౨  
 మహాత్ములైననో దైవ, ప్రకృతి నాశ్రయించి, నక  
 భూతాది నవ్యయుం దెల్పి, గొల్తు రి నన్యచిత్తులై. ౧౩  
 న న్నెప్పుడు కీర్తించుచు, బుద్ధులొ దీక్ష పూనియున్  
 విత్యంబు భక్తి మొక్కుచు, నుపాసించురు శ్రద్ధతో. ౧౪  
 జ్ఞానయజ్ఞంబుచే గొంచ, తేకంబుగను వేటుగా  
 పల్గతుల విశ్వరూపు, న న్నుపాసించు గొల్చుచున్. ౧౫  
 నేను గ్రతు; వేను యజ్ఞ, మే నొషవంబు, నే స్వచ్ఛన్  
 మంత్ర మేను; హవి స్సేను, నే నగ్ని; నేను హోమమున్.  
 ఈజగత్తుకుఁ దండ్రీ, దర్లిక, స్రష్టను, తాతను  
 ఓంకార మేను; వేద్యంబక, బుక్కున్ సామయజుస్సులక.  
 గతన్, భర్తక, బతన్, సాక్షిక, వాసంబ, దిక్తు, మిత్రుఁడన్  
 జన్మక లయంబ, స్థానంబ, రాశి నవ్యయబీజమున్. ౧౮  
 తపింతున్ వర్ష మాపుమ, వర్షింతు; మృత్యుఁ గూర్చెదక  
 అమృతం బిచ్చెదన్, సత్తు, నసత్తు నేనె పల్లనా! ౧౯  
 వైదికులు సోమరస మాని పాప ముడిగి  
 శ్రతుల ననుఁ గొల్చి స్వర్గంబుకై తపించు

వారు పుణ్యమౌ దేవేంద్రవదము నొంది  
యచట దివ్యభోగంబుల ననుభవించు.

౨౦

అవిశాల మౌస్వర్గంబు ననుభవించి  
పుణ్యము నశింప వత్తురు భువికి మరల  
ఎపుడు వేదవర్మ మనుసరించి నడచు.  
కామపరు లిట్లే రాకపోకలఁ జరించు

౨౧

అనన్యచిత్తులై నన్ను, నెంచి కొల్చుచు విత్కముఁ  
స్థిరులై యుండువారల, యోగక్షేమము పూనెదన్.

౨౨

శ్రద్ధతో నన్యదేవుల, నెవ్వారు భజియింతురో  
తెలియకుండ వారియన్, నన్నె యజింతు రర్జునా !

౨౩

స్వయంజ్ఞుల కేను, భోక్తరు ప్రభుఁడం జుమి  
వారొ నన్పరిగాఁ గాంచ, లేక ఎదెవ రందుచే

౨౪

దేవుం గాంతు దేవభక్తుల్, పితరుఁ బితృభక్తులున్  
భూతిభక్తులు భూతాశిన్, నన్గాంతు నాదుభక్తులఁ.

౨౫

పత్రమో, పుష్పమో, పందో, నీరో భక్తి నెదిచ్చినన్  
భక్తిన్ జితాత్ముఁ డర్పించు, దాని దాని భుజించెదఁ.

౨౬

ఏది చేతు, వెది తిందు, వేది వ్రేల్చు వె దిచ్చెదో  
ఏది జపింతు వదెల్ల, నాకిర్పణ మొనర్చుమీ.

౨౭

ఇ డైనచో కుభాకుభ, ఫలంబౌ కర్మబంధముల్  
పోవున్; సంన్యాసయోగివై, మత్తుడై నన్నుఁ గాంతువు.  
సర్వభూతాలఁ దుల్యుండ, నాకు లేరు రిపుల్ ప్రియుల్  
భక్తితోఁ గొల్చువారిలో, నేనుందు, వారు నాయెడన్. ౨౯  
కడున్ దుష్టుండె యయున, న్ననన్యభక్తిఁ గొల్చుచో  
సాదువే యిది యెంచనౌ, సాదుఁశ్చయుఁ డాతఁడౌ ౩౦  
అంత దర్మాత్ముడై వేగ, శాశ్వతకాంతి నొందును  
విశ్చయం బిది, నాభక్తుఁ, డెప్పు నశింపఁ దర్జునా ! ౩౧  
భక్తు లైనప్రీతి వైశ్యుల్, కూర్తులు పాపజన్ములు  
న న్నాశ్రయించి యర్జున !, కాంతు రుత్తమ మౌగతిన్. ౩౨  
పుణ్య లాట్రాహ్మణుల్ భక్తుల్, రాజర్షుల్ గాంచ రెట్లఁగన్  
నశ్వరం బార్తిమయ మౌ, నీజన్మ నన్నె గొల్వఁగి. ౩౩  
నన్నె భావింపు; నన్ గొల్వ, నన్ ప్రేల్పు. నన్నె మ్రొక్కు మీ  
యిట్లాత్తఁ జేరి నన్ గొల్వ, నన్నె పొందెద ఎర్జున ! ౩౪

ఇది శ్రీ.....గణపతిశాస్త్రిచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన  
తెనుగుగీతయందు రాజవిద్యా రాజగుహ్య యోగ మను  
తొమ్మిదవ యధ్యాయము.

# తెనుఁగు గీత

పదవ యధ్యాయము

విఘాతి యోగము.

వ. శ్రీభగవానుఁ డనియె.

నామాటల్ విని పొంగెడి, నీకు హితంబు గోరుచున్  
ఇంక నేఁ జెప్పు నుత్తమ, వ్యాంబుల్ విను పల్కునాఁ ౧

నాదు జన్మ మెఱుంగరు, దేవతలు మహర్షులున్  
అన్నివిధాల నే నాదీన్, మహర్షిదేవతాళికిన్. ౨

పుట్టు వాదియు లేనట్టి, లోకేశున్ నిన్నెఱింగిన  
వాఁడు మర్త్యుల జ్ఞానియై, స్వపాపంబులన్ విడున్. ౩

బుద్ధి, జ్ఞాన, మమోహంబు, సత్య, దమ, శమ, క్షమల్  
సుఖంబు దుఃఖమున్ భీతి, యభీతి, చావుఁబుట్టుకల్. ౪

వివ : — అమోహము = అవివేకముతోఁ బ్రవర్తించుకుండుట.

దమము = బహిరింద్రియ నిగ్రహము. శమము = అంతరిం

ద్రియ నిగ్రహము. క్షమ = క్షుద్ధ

అహింస, సమతా, తృప్తుల్, దాన కీర్త్యసకీర్తులున్

తప స్సనెడిభావంబుల్, వేర్వేఱ నేన గూర్చితిన్. ౫

పూర్వ తొనప్తమహర్షత్, మనుబ్రహ్మలు నల్లుడన్  
 మద్భాషల్ మన్మనోజాతుల్, వారి సృష్టియె యాప్రజల్. ౬  
 నాయా విభూతీన్ యోగంబున్, సరిగా వే, దెలుంగునో  
 వాదొండున్ స్థిఃమౌ యోగ, మే సందేహము లేదిటన్ ౭  
 నేనె యుతకు మూలంబు. నాచే నెల్లఁ బ్రవర్తియన్  
 అందు నన్నెంచి కొల్లుట, భావనాయుతు రాయునుల్. ౮  
 నా కిచ్చి ప్రాణదిత్తుంబుల్. బోధించుకొంచు నొందొరున్  
 నన్నూర్చి చెప్పుకొంచెప్పు, శ్రీకింతు తృప్తిగాంతురు. ౯  
 విత్యంబు శ్రద్ధభాసురై, ప్రీతిన్ విజించువారిన్  
 సద్బుద్ధి యోగ మిచ్చెన, వారు నెన్గాంతు దానిచే ౧౦  
 వారి ననుగ్రహింపఁగా, నా యజ్ఞానాంధకారమున్  
 బోగొట్టుదున్ మదిన్ నిల్చి, భాసిండు జ్ఞానదీపికన్. ౧౧  
 వ. అర్జునుం డనియె.

పరంధాముడవు పరి, బ్రహ్మపు పాపనుండవు  
 శాశ్వతుఁగఁ బురుషుఁగా, దివ్యుఁగా నాదిదేవుఁగా ౧౨  
 అజుఁగా విభుఁగా పిన్ను, దేవర్షినాదిదానితుల్  
 పశ్చిమల్ దేవలవ్యాసు, లంద్రుఁ చెప్పెద పీవును. ౧౩

నాకుఁ జెప్పిన దంతయు, సత్యం జని తలంచెదన్  
 భగవానుఁడ : నీజన్మ, యెఱుంగరు సురాసురుల్ ౧౪  
 భూతపోషక : భూతేశ : దేవదేవ : జగత్ప్రభూ :  
 పురుషోత్తమ : యాత్మదే, జాతు వాత్మన్ స్వయంబుగా. ౧౫  
 ఏయేఁబహుళతో నీ, లోకంబుల్ నిండియుంటివో  
 అదివ్య మౌనవిభూతులఁ, జెప్పించిగుమ వన్నియున్. ౧౬  
 ఓయోగి : యెఱ్ఱు నెన్నెంచి, నేదెప్పు కొందు నెప్పుడుకా  
 ఏ భావంబుల ధ్యానింపఁ, దగు దోభగవానుఁడా : ౧౭  
 నీ యోగము నీపహుతఁ, బూర్తిగఁ జెప్పు మింక, నీ  
 వాక్యవృత్తి మెంత పన్ను, నాకేమి తృప్తి గల్గదు. ౧౮  
 వ. శ్రీభగవానుఁ డనియె.

ఇప్పుడే నీకుఁ జెప్పెద, నివ్య మౌనవిభూతులన్  
 ముఖ్యముగ విను వార్థా : వానికి నెంత రేదిలన్. ౧౯  
 సర్వి భూతంబులం దున్న, యాత్మను నేనె యర్జునా :  
 నేనె భూతముల కాదన్, నేనె మధ్యము నంతమున్. ౨౦  
 అదిత్యుల విష్ణు వేను, శ్యోతులలోన సూర్యుఁడన్  
 మరుత్తులందు మరీచిన్, నక్షత్రంబులఁ జంద్రుఁడన్. ౨౧

శ్రుతులన్ సామవేదంబు, దేవతలందు నింద్రుడన్  
 ఇంద్రియంబులఁ జిత్తంబున్, మాతంబులందు జ్ఞానమన్.  
 రుద్రులలో శంకరుడన్, యక్షులలోఁ గుభేరుడన్  
 వసువులందు వహ్నిని, కొండలం దేను మేరువన్. ౨౩  
 పురోహితుల ముఖ్యుడౌ, గీష్పతిన్ నేనె ఫల్గువాఁ  
 సేనానులందు స్కందుండ. సరిస్సుల సముద్రుడన్. ౨౪  
 మహర్షులందు భృగువే, నోంకార మేను వాక్కులన్  
 యజ్ఞాల జపయజ్ఞంబు, హిమాద్రిన్ స్థావరంబులన్. ౨౫  
 చెట్లలో రావించె ధ్రువు, నారదుండన్ మునిర్షులన్  
 గంధర్వులం జిత్రరథుం, దేఁ గపిలుండ సిద్ధులన్. ౨౬  
 ఆ యమృతంబుతోఁ బుట్టు, సుచ్చైఃశ్రవంబు వాజులన్  
 ఐరావతంబు నేస్గుల్, నరులందు నరేళుడన్. ౨౭  
 ఆయుధంబుల వజ్రంబు, గోవులన్ గామధేనువన్  
 సంతానంబిడు మారుండ, బాములం దేను వాసుకిన్. ౨౮  
 అబ్జంతుల వరుణుండన్, నాగులం దే ననంతుడన్  
 పితురులన్ బిత్తరాజున్, యముడన్ సంయతాత్ములన్.  
 వివ : — అబ్జంతులు = జలజంతువులు.

ప్రహ్లాదుండను దైత్యులఁ గాలంబన్ గణకాళిలో  
జంతులం దేను సింహాలఁబ, గరుత్మంతుఁడఁ బక్షులన్. ౩౦  
వివ: — గణకాళి — కాలగణసచేయువారు.

పావనంబులలో గరిక, రాముఁడ శత్రుదారులన్  
మత్స్యదుల మిరిరంబక, నదులందును జాహ్నువిక. ౩౧  
సృష్టుల కేనె యాచివి, నేనె మవ్యము నంతమున్  
విద్యులం దాత్మవిద్యన, జల్పకులందు వాదమక. ౩౨

అక్షరాల నకారంబ, సమాసంబుల ద్వంద్వమున్  
నేనె యక్షయకాలంబ, సర్వతోముఖకర్తను. ౩౩

అన్నిటిం జంపుచుత్సుకన్, ధావిజన్మకు హేతువక  
శ్రీలక్ష్మీర్తీన్, సిరిన్, వాక్కుకన్ శ్మృతిక మేధన్ చృతిన్ క్షమన్.  
వివ: — శ్రీలయొక్క కీర్తి మొదలైనవి నేనె యని భావము.

సామలందు బృహత్సమున్, గాయత్రీన్ ఛందసంబులన్  
మాసాల మార్గశీర్షంబ, ఋతులలో వసంతుఁడన్. ౩౪  
జూదమున్ వంచకులలో, దేజస్సులందుఁ దేజమున్  
జయం దేను ప్రయత్నంబ, సాత్త్వికులందు సత్త్వమున్.



యాదవులందుఁ గృష్ణుండఁ, బాండవులందుఁ బార్థుండన్  
మునులం దేను వ్యాసుండఁ, దత్తవదర్శుల శుక్రుండన్, ౩౭  
శశీంచువారిలో శిక్షన్, నీతి నేను జిగీషున్

గోప్యంబులందు మౌనంబన్, జ్ఞానులం దేను జ్ఞానమన్.

సర్వభూతంబుల తెది, వీజమో నే నదర్జునా !

నేను లేని చరాచర, భూతంబు లెందు లేవిలకా. ౩౯

దివ్య మౌనావిభూతుల, కంతంబు లేదు పల్గునా !

విభూతివిస్తరం బిది, చెప్పితికా సంగ్రహంబుగా. ౪౦

విభూతి గల దేదేదో, యేదేది శుభయుక్తమో

అయ్య దయ్యదె నాతేజు, నంశం బని యెఱుంగుమీ. ౪౧

పోని వేయల యిదెల్లన్, దెలియ నేం యర్జునా !

నే నీ సర్వజగ మ్మొక్క, యంశచే విల్పి యుంటివి. ౪౨

ఇది శ్రీ.....గణపతికావ్రీచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన

తెనుఁగుగీతయందు విభూతి యోగ మను

ప ద వ య ద్వా య ము.

# తెనుఁగు గీత

పదునొకండవ యధ్యాయము

విశ్వరూపదర్శన యోగము

వ. ఆర్జునుఁ డనియె.

అనుగ్రహింపఁగా నన్ను, గూఢ మౌనాత్మ తత్త్వమున్  
గూర్చి యేమేమి చెప్పితో, దాన నామోహ మేగెను. ౧

నీవల్ల విస్తరంబుగా, భూతస్పృష్టి లయంబులకా  
అక్షయం బైన మాహాత్మ్యః మిప్పుడే వింటి మాధవా. ౨

ఆత్మఁ గూర్చి పరమేశా : నీ వన్న ట్లిది యంతయు  
నీయీశ్వ రాకృతిన్ జూడఁ, గోరెదఁ బురుషోత్తమా. ౩

వివ : — ఈశ్వరుఁడు = జ్ఞానైశ్వర్యశక్తి బలవీర్యతేజస్సంపన్నుఁడు.

అది నేఁ జూడ శక్యంబౌ, నని నీవు తలంచినకా  
యోగేశ్వర : నశింపని, నీయాత్మ నాకుఁ జూపుమీ. ౪

వ. శ్రీ భగవానుఁ డనియె.

పార్థ : చూడుము వందలు, వేనవేల్ నాదురూపముల్  
వర్వితం బివి దివ్యంబు, లనేక వర్ణ రూపముల్. ౫

చూడు మాదిత్యవసులన్, దుద్రాశ్వని నెరుపున్  
 ఎన్నందు నీవు చూడని, పల్వి తల్ చూడు వట్టచా : ౬  
 ఈ నా మేనున నొక్కచో, మున్ను చూచుచుండురా  
 లోకంబుల్ చూడు మిందేది, చూడఁ గోరెద పట్టనా : ౭  
 నన్ను వీక్షింపఁగాఁ జాల, వీధౌతికపుఁ గంటిశో  
 దివ్యనేత్ర మిత్తుఁ జూడు, నా యీ యైశ్వర్యోగరుచిన్. ౮

ప. సంజయుఁ డనియె.

రాజా : యిట్లని యాషహో, యోగేశ్వరుఁడు కృష్ణుఁడు  
 చూపించె నర్జునునకు, నీశ్వరు విశ్వరూపముకా. ౯  
 ఎన్నో మోములు గన్నులు, నెంతో వింతగు రూపముకా  
 దివ్యరూపలు నత్తంబుల్, గల్గు నాదేవుఁ జూపెను. ౧౦  
 దివ్య మౌమాంబుకా బట్టల్, మంచిగంధంబు దాల్చిన  
 సర్వాదృతున్ దేశఁ జూపె, ననంత విశ్వతోముఖున్. ౧౧  
 మింటిపై వేయిసూర్యులు, నొక్క మాటుదయించుచోఁ  
 గల్గు కాంతియె యాపిశ్వ, మూర్తికాంతికిఁ దుల్యమౌ. ౧౨

విశ్వరూప దర్శన మోగము (౧౧ అధ్యాయం)

౮౧

అం దర్శురుండు చూడెను, దేవదేవుని మేనునకా

ఏకస్థం బొజగం బెల్ల, ననేకంబుగ నున్నటుల్.

౧౩

ఆశ్చర్య మొంది పల్గులు, డంతకా గగురుపాటుతో

దేవుకా మ్రొక్కి, శిరిస్సుర, నంజులి గూర్చె యిట్లనెన్.

వ. అర్జునుం డనియె.

దేవ : నీమేనున నమస్తదేవతలను

వివిధమాత సంఘముల విశ్వేకుఁ డగుచు

పద్మపీఠమునం దున్న బ్రహ్మదేవు

మునుల, దివ్యోరగుల, ఏదే గగురు నుంటి.

౧౪

కంఠ మోములు పొట్టలు కరము లొప్ప

నెల్లెడ ననంతరూపి వాసన్నుఁ గాంతు

విశ్వరూప : విశ్వేశ : యేవిధిని నీకు

నంతమును మధ్య, యాదియు నరయ నయ్య.

౧౫

గదయు మణికిరీటంబు చక్రమును చాల్చి

తేజపుం బుంజ మెల్లెడ దీప్తు లొలుకఁ

జూడ రాక, యెల్లెడ వెల్లుసూర్యవహ్ను  
లటు తెనుగు నప్రమేయు, విన్నరయు చుంటి.

౧౭

ఎటుఁగఁదగి నాశ మొందని పరుఁడ వీవు  
సకల మగునీజగతికి నాశయమ వీవు  
అక్షరుఁడవు కాశ్వత ధర్మ రక్షికుఁడవు  
అ సనాతన పురుషుండ వని తలంతు

౧౮

నడుమ, తది, మొదల్ లేక, యనంతబల, మ  
నంతబాహులు, రవిచంద్రు లనెడికనులు  
గలిగి, మోమున నగ్నియు వెలుఁగ, జగము  
నెల్లఁ దేజుదే వెల్గించు నిన్నుఁ గాంతు.

౧౯

ఈ సకల భూనభో మధ్య దేశమందు  
నెల్ల దిశల నీ వొకఁడవే నిండి యుంటి  
వరయ రాని యీ యదృశమైరూపు  
గని త్రిలోకముల్ భీతి నొందెను మహాత్మా !

౨౦

సురగణంబులు వీరె న్న జొచ్చుచుండి  
రిదె మతొకరు భీతిని దోసి విడి నుతింతు

విశ్వ రూప దర్శన యోగము (౧౧ అధ్యాయం)

౪౩

స్వస్తి యని మహాబుధి సిద్ధసంఘములును  
స్తుతి యొనర్చు చుండిరి నిండు స్తుతుల విన్ను

౨౧

రుద్రులును, సాధ్యు, లాదిత్యులును వసువులు  
విశ్వదేవుల్, మరుత్తు, లక్ష్మిసేలు పితరు  
లసుర గంధర్వ యక్ష సిద్ధాది గణము  
లరయుచున్నారు నిన్నిదే యచ్చెరువున.

౨౨

చాలముఖములు, కన్నులు, కాళ్ళు, తొడలు  
బాహువులు, పొట్టలును గల్గి బహుశవంష్ట  
లెంతో దియజెట్ట వీమహాత్మిని గాంచి  
భువనములు నేను వ్యథ గాంతు మో మహాత్మ !

౨౩

వెలిగి, మిన్నంటి, రంగురంగులను మెఱసి  
నోర్లు తెఱచి మందెడి జెన్నతుల నెసిగి  
నిను, గనుంగొని, వ్యథ చెందు మనసుతోడ  
దైర్య మొందను, శాంత మొందను ముకుంద !

౨౪

కోరలను గ్రూరిమై లయకాలవహ్ని  
వోలె మందెడి వీరు మోములను గాంచి

దిక్కు తెలుగును, సుఖము శాంతియును గాంచ  
నన్ను దయఁ జూడు మీశ ! జగన్నిదాన !

౨౫

ధరణి పాలురతోపాటు దాత్రరాష్ట్ర  
తెల్లగును, భీష్మఁడును ద్రోణుఁ డింకఁ గర్ణుఁ  
డట్టులే మనలోని యోధాగ్రగణ్యు  
లెంతో త్వర పూని ఎన్ బ్రవేశింతు ఓదిగో.

౨౬

వారు దంష్ట్రలఁ గూరమై ఖయవ మౌచు  
నొప్పు నీవక్త్రగుహఁ జొచ్చు చున్నవారు  
చూర్ణ మగు శిరస్సులతోడఁ జూడఁబడెద  
రొక్క కొందఱు వండ్లలోఁ జిక్కుకొనును.

౨౭

పాటుచందెడి నదులప్రవాహ మెట్లు  
సంద్రమున కెట్టయెదురుగాఁ జాలునాటు  
నల్లె యీరోకము పీరు లంద జీవుడె  
పడుచు నున్నారు మండు నీపదనములను.

౨౮

బాగుగా మండు మంటలోఁ ద్వరితగతివి  
మిదత తెటు నాశనముకె పడుచునుండు

విశ్వరూప దర్శన యోగము (౧౧ అధ్యాయం)

౮౫

నట్టులే నాశనమున కయి ప్రాణు లెల్లఁ  
బడుచు నుండెను వేగ నీవననములను,

౨౯

మందుముఖములతోడ బ్రహ్మాండములను  
నన్నిటిని నెల్ల యెడ మ్రింగి నాకుమంటి  
వోమహావిష్ణు : యీసర్వ భువనములను  
తేజముల నింపి నీయుగ్రదీప్తి గాల్పు.

౩౦

భయద రూపంబు దాల్తు వెవ్వఁడవో తెలుపు  
నుతు లివిగొ నీకు దేవ : యనుగ్రహింపు  
మాద్యు వి న్నెఱుంగఁ దలంతు నయ్య నేను  
నీప్రవర్తన మెట్టిదో నే నెఱుంగ.

౩౧

ప. శ్రీ భగవానుఁ డనియె.

జగములను జంపి వర్ధిల్లు సమయ మేను  
భువనముల సంహరింపఁగఁ బూను కొంటి  
నెదిరి పక్షమందలి యోధు లెల్లఁ గూడ  
నుర్వి నీవు లేకున్నను నుండ రిచట.

౩౨



కాన లేమ్మింకఁ గీర్తిని గాంచు మోయి  
యరులఁ గెల్చి సుస్థిరాజ్య మనుభవించు  
సర్వు లిట మున్నె నాచేతఁ జంపఁ బడిరి  
యర్జున : నిమిత్త మాత్రంబ వగుమి యందు.

౩౩

ద్రోణుఁడును భీష్ముఁడు జయద్రదుండు కర్ణుఁ  
డింకఁ గల యుద్ధవీరుల నెల్లఁ గూడ  
నేను జంపినవారినే నీవు చంపు  
వగవకుము పోరుము జయింతు వనిని రిపుఁ.

౩౪

వ. సంజయుఁ డనియె.

అంతఁ గృష్ణుని యావల్కు లాలకించి  
యంజలి ఘటించి వణఁకుచు నిర్జునుండు  
మ్రొక్కి మాటిమాటికి థయ మొందుచుండి  
నశ్రుదై గద్గదధ్వనిఁ బలికెఁ గృష్ణ.

౩౫

వ. అర్జునుం డనియె.

బాగు : కృష్ణ : నీమాహాతమ్య వర్ణనమున  
భువన మానంద మొంది ప్రేముడిని ముగ్గు

విశ్వరూప దర్శన యోగము (౧౧ అధ్యాయం)

౮౭

భయముతో రాక్షసులు దిశల్ పాటుచుండి  
రొగిని సిద్ధసంఘము మొక్కుచుండి రిదిగొ.

౩౬

ఏం మొక్కురు నిను వార లిట మహాత్మ :

అదిక ర్తయౌ బ్రహ్మను నితిశయితెను

మన : యనంత : దేవేశ : జగన్నివాస :

స త్తసత్తుల దాటు నక్షరుడ వీవు.

౩౭

వివ : — సత్తు = ఉన్నది అసత్తు = లేనిది

మొదటి దేవుడవు పురాణ పూరుషుడవు

సకల మగునీజగతికి నాశ్రయమ వీవు

జ్ఞానివియు జ్ఞేయమవు పరంధాముడవును

నఖిలమునునిండె నీచే ననంతరూప :

౩౮

వివ : — జ్ఞానివి = తెలిసికొనువాడవు. జ్ఞేయమవు = తెలిసికొనఁ  
దగినవాడవు.

వాయువు యముండ వగ్నివి వరుణుడవును

సోముడు ప్రజాపతివి ప్రపితామహుడవు

వందనము నీకు వేనవేల్ వందనములు

వందనము నీకు మఱిమఱి వందనములు.

౩౯

వందనము ముందుప్రక్కకు, వందనంబు

వెనుక, వందన మెల్లెడ విశ్వరూప !

ఓయనంతవిక్రమ : యమితోరుబలాఢ

వంతయును విండితివి స్వ మైతి వనమ !

౪౦

నీదు మాహాత్మ్య మెటుగని నేను నిన్ను

యదుకుమార ! యోమిత్ర ! కృష్ణా ! యటంచు

ప్రణయమునఁ గాని పొరపాటువలనఁగాని

సఖుఁడ వని యెంచి యెదియంటి సాహసమున.

౪౧

పండుకొనుచుఁ దిరుగుచుఁ గూర్పుండి తినుచు

నెదుటఁ గాని చాటునఁ గాని యేది నవ్వు

లాటకుఁ దిరిస్కరించుచు నంటి నదియుఁ

గూడ ని న్నమేయు జ్జమింప వేడికొందు.

౪౨

ఈ చరాచర జగమున కీవె పితవు

దీనికిం బూజ్యుఁ డుత్తముఁ దైన గురుఁడ

వెనయ నీకుఁ దుల్యుఁడు గాని మనుఁడు గాని

మఱి జగల లేఁ దెటుండు నిరుపమాన !

౪౩

అందుచే ధర్మ మొక్కి సాక్షాంగముపడి  
యీశు, నిను, సుత్యు దయఁ గల్గుఁ జేసికొందు  
జనకుఁడు సుతున్ బలె, సఖుఁడు సఖునివోలె,  
బ్రహ్మను బ్రహ్మఁ డట్లు దేవః సైరింపఁ దగుదు.

౪౪

మను గనని రూపు గని మోద మొందినాఁడ  
భయముచేఁ గూడ వ్యాకులం బయ్యె మనసు  
రూప మామున్నటిదె దేవః మాప పర్యు  
నన్ను దయఁ జూడు మీశః జగన్నివాసః ।

౪౫

గద కిరీటము చక్రంబు గలుగు విన్నె  
చూడఁ గా పలె నని కోరు చుంటి నయ్యః ।  
వేల బాహులు గలవాఁడః విశ్వసూర్తిః ।  
తిరుగ నానాల్గు చేతుల నరుఁడ వగుము.

౪౬

వ. శ్రీ భగవానుఁ డనియె.

ఇటు ప్రసన్నుఁడ నైన నే నిపుడె నీకు  
నాత్యయోగానఁ జూపితి నాదు తొంటి,

విభువు. తేజోమయ. మనంతవిశ్వరూపః  
మింతవట కెవ్వ రిది చూడ రీవు తక్క.

౪౭

పేద. దాన. యజ్ఞావ్యయనాదిచేత,  
గాని. యుగ్రతపములచే, గాని. క్రియల  
చేత, గాని యుర్వి, ద్వదన్యుచేత నిట్టి  
రూపు గల నే, గనఁబడ నోకురుప్రవీర ।

౪౮

క్రూర మగు నిట్టి నారూప మరసి  
మోహము. వ్యథ నీవొందక పోదు వింక  
భయము పీడి యానందిభావంబుతోడ  
మరల నెప్పటి నారూపె యరయు మిదిగొ.

౪౯

వ. సంజయుఁ దవియె.

వాసుదేవుఁ డట్టులె యని పార్థుఁ బలికి  
చూపె మరలఁ దనదు పూర్వరూప మప్పుడు  
అమహాత్ముఁడు సౌమ్యదేహంబు పూని  
యిలికి వణఁకెడు నర్జును నూరడించె.

౫౦

వ. అర్జునుఁ డనియె.

సౌమ్యం బొనీదు మానవ, దేహంబు చూచి సూధవా !  
యిప్పుడు గద స్వాస్థ్యంబు, గాంచి నానైజ మొందితిన్.

వ. శ్రీభగవానుఁ డనియె.

ఎట్లుఁ జూడఁగరావి యీ, నాదు రూపము గాంచితి  
వీరూపు దేవతల్ గూడఁ, జూడఁ గోరెద రెప్పుడుఁ. ౫౨  
వేదాలచేఁ దపసుచే, దానంబుచేత విష్ణుచే  
విట్టి నేను గనఁరాను, నీవిష్ణు చూచినట్లుగా. ౫౩  
అనన్య భక్తి చేతనె, సరిగా నీదృశున్ ననుఁ  
దెలియఁ జూడఁ జేరఁగ, శక్యంబు సుమ్మి ఫల్గునా ! ౫౪  
నాకర్మల్ చేసి నన్ సమ్మి, నాభక్తిఁ గోర్కె లేకయే  
సర్వప్రాణులఁ బ్రేమించు, వాఁడు నన్నొందు నర్జునా ! ౫౫

ఇది శ్రీ.....గణపతిఁగ్రావీరే దేనిఁగింపఁబడిన

తెనుఁగుగీతయందు విశ్వరూప దర్శన యోగ మను

పదునొక ం ద వ య థ్యా య ము.

# తెనుఁగుగీత

పందెండవ అధ్యాయము

భక్తి యోగము

వ. ఆర్జునుఁ డనియె.

ఇట్లెప్పు నిర్మ లాత్ములై, యవ్యక్తు నిన్ను నక్షరు  
నుపాసించెడు భక్తులం, దెవ్వరు యోగిన త్తముల్. ౧

వ. శ్రీభగవాన్. ఁ డనియె.

నాయందుఁ జిత్తమున్ విల్పి, సత్యంబు నిర్మ లాత్ములై  
యత్యంత శ్రద్ధతోఁ గొల్చు, వారే యోగిన త్తముల్. ౨

ఇట్టి దనంగఁ, జింతింప, రాని యవ్యక్తు నిర్వగున్  
స్థిరున్, విశ్వలుఁ గూటస్థు, నక్షరున్ వేరు గొల్తురే. ౩

వివ : - అవ్యక్తు ని = జాతి గుణక్రియారహితుని, కూటస్థుడు = కూట  
మనఁగా సబద్ధములేక మాయ. అందు స్థి = ఉన్నవాఁడు. త్రాటి  
యందు పాముగుఱములవలె మాయావ్రపంచమునందు అన్యస  
రూపముగా ఉన్నవాఁడు బ్రహ్మము.

వా రింద్రియంబులం గెల్చి, యెల్లెడ సమబుద్ధులై  
సర్వప్రాణులకున్ మేలు, గోరుచున్ నన్నె గాంతురు. ౪

కాని యవ్యక్తముం గోరు, వారి కెక్కువ కష్టమౌ  
దేహాభిమానవంతుల, కవ్యక్తగతి కష్టమే. ౫

వివ : — అవ్యక్తమును = నిర్గుణబ్రహ్మమును, దేహాభిమానమును  
వీడినఁగాని పరబ్రహ్మము పొంది శక్తియుగాదు కావున దేహాభి  
మానము గలవారికి నిర్గుణబ్రహ్మమును దొందుట కష్టమనిభావము.

సర్వకర్మలు నాయందె, యర్పించి నన్నె గోరుచున్  
అనన్య శ్రద్ధ నెవ్వారు, ధ్యానించుచును గొల్తురో. ౬

వారిని మృత్యుసంసార, వార్ధిం దరింపఁ జేయుదున్  
నాపైఁ జిత్త ముంచువారి, కాలసింపను ఫల్గునా ! ౭

నాయందె చిత్త ముంచుమి, నాయందె బుద్ధి నిల్పుమీ  
నాయందె యుందు విటపై, సందియమేమి లేదిటకా. ౮

మరి నాయందుఁ జిత్తంబు, గట్టిగ నిల్ప లేనిచో  
అభ్యాసయుక్తిచే నైన, నన్బొందఁ గోరుమర్చునా ! ౯



అధ్యాసశక్తి లేనిచో, నాకర్మ చేయఁ గోరుమీ  
నాకోసంబును గర్మలు, చేసినన్ సిద్ధి గల్గున్. ౧౦

అదియుం జేయ లేనిచో, నాథక్తి నాశ్రయించియున్  
ఫలేచ్చ వీడి చేయుము, కర్మల్ జితేంద్రియుండవై ౧౧

జ్ఞాన మధ్యాసముఁ మించు, ద్యానంబుమించు జ్ఞానమున్  
దానిన్మించు ఫలత్యాగ, మద్దానివెంట శాంతియౌ ౧౨

వివ : — ఇంతవఱకు అధ్యాసాదులను జెప్పి యంత నించుఁ గర్మ  
ఫలత్యాగ మహిమ యెంతటిదో ప్రశంసించఁబడెను.

వీప్రాణుల ద్వేషింపక, స్నేహంబు దయ గల్గియున్  
మమ త్వాహంకృతుల్ వీడి, సుఖదుఃఖాలఁ దుల్యలై. ౧౩

వివ : — మమత్వము = ఇది నాదియను భావము అహంకృతి =  
నేనెంత గొప్పవాడె నను భావము.

తుష్టులై యెప్పు యుక్తులై, వశులై స్థిరబుద్ధులై  
మనోబుద్ధుల్ నాకర్పించు, భక్తుల్ నాకుఁ బ్రియుల్ సుమీ.

లోకంబు తమవల్లఁ దా, మద్దానివల్లఁ గుండక  
హర్షచింతల్ వెతన్ గిన్నఁ, వీడు వారలై మత్ప్రియుల్.

దుఃఖేచ్ఛత్ వీడి శుచులై, సమర్థులై బుద్ధులై  
కర్మ ఫలంబులన్ వీడి, భక్తుల్ నాకుఁ బ్రియుల్ సుఖి.

హర్షింపక ద్వేషింపక, కుంపక, కోర్కె పూని  
శుభాశుభ ఫలంబుల, వీడిభక్తులై మత్ప్రియుల్. ౧౭

శత్రుమిత్రుల మానావ, మానాల సమ బుద్ధులై  
శత్రోష్ట సుఖదుఃఖాల, సములై సంగళాన్యులై. ౧౮

విందాస్తుతులఁ దుల్యలై, తుష్టులై యున్నదానితో  
ఇల్లందు లేర మౌనురా, స్థిరల్ భక్తులై మత్ప్రియుల్ ౧౯  
శ్రద్ధాకులై ననుకా సమ్మి, నేఁజెప్పు ధర్మయుక్తమౌ  
నీ యమృత ముపాసించు, భక్తులై నా కతిప్రియుల్. ౨౦

ఇది శ్రీ.....గణపతికృత్రిచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన

తెనుఁగుగీతయందు భక్తి యోగ మను

పంధ్రెండవ యధ్యాయము.

# రెనుఁగు గీత

చెన్నై, 1890.

పదుమూఁడవ యధ్యాయము

క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞ విభాగ మోగము

వ. శ్రీకృష్ణగవానుఁడనియె.

అర్జున : యీశరీరింబు, క్షేత్రం బని యనంబుట  
 ఈక్షేత్రం బెఱుంగువానిన్, క్షేత్రజ్ఞుఁ డంట్రు తద్విదుల్. ౧  
 సర్వక్షేత్రంబులకా నన్ను. క్షేత్రజ్ఞుఁగ నెఱుంగుమీ  
 ఆక్షేత్రంబును క్షేత్రజ్ఞు, నెఱుంగుటయె జ్ఞానమౌ. ౨  
 క్షేత్రమేదొ, యెట్టిదో, యే, మార్పొందుఁ దన నే మగున్  
 క్షేత్రజ్ఞుఁ డేవ్రభావుడొ, సంగ్రహంబుగఁ జెప్పెదన్. ౩  
 ఋషులచేత, వేర్వేఱు, చందాల, స్థిరయుక్తులన్  
 బ్రహ్మసూత్రంపుసూక్తులఁ, బల్లతన్ జెప్పఁగాఁ బడెకా. ౪  
 పంచభూతాలు, తన్మాత్రల్, జ్ఞాన కర్మేంద్రియంబులుకా  
 బుద్ధ్యహంకారచిత్తంబు, లవ్యత్త మివి తత్త్వముల్. ౫  
 వివ : — తన్మాత్రలు = శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధములు.

ద్యేషేచ్ఛత్ సుఖదుఃఖంబుల్, సంఘాత చేతనా ధృతుల్  
 మార్పొందు వివిధ క్షేత్రము, నాఁబడు సంగ్రహంబుగన్ ౬  
 వివ : — సంఘాతము = దేహేంద్రియముల సంఘాతము.

విర్మమత, వినయంబు, నహింస, ఋజుతా క్షమల్  
 గురుపూజయు, శౌచంబు, మనోజయంబు, స్థైర్యముకా. ౭

విషయంబుల వైరాగ్య, మహంకారంబు వీడుట;  
 జన్మన్ మృతిన్, జరిన్, వ్యాధిన్, బాధన్ దోషముగాంచుట.

అనాసక్తియు, త్రీపుత్ర, గృహదుల విరక్తియున్  
 ఇష్టావిష్టాది విస్తులం, దెప్పుడు సమచిత్తముకా. ౯

అనన్య శ్రద్ధతో వన్ను, విదనాదవి భక్తియున్  
 ఏకాంతస్థలపేదయు, నప్రీతి జన గోఘరన్. ౧౦

అధ్యాత్మజ్ఞాననిత్యత, తత్త్వజ్ఞానార్థదృష్టియుకా  
 ఇవే జ్ఞానంబు నాఁబడు, నజ్ఞాన మేత దన్యమా. ౧౧

జ్ఞేయం బేదో వచించెద, దావి నెఱుంగ ముక్తియౌ  
 అ దనాది, పరబ్రహ్మ, సత్తు, నసత్తుగా దది. ౧౨

చెవుల్ కండ్లు తలల్ మోముల్. కాలేతు లన్నిపై పులక  
 గలదై యది లోకంబు, లన్నిటికా గప్పి పర్తియిగా. ౧౩  
 సర్వేంద్రియగుణం బయ్యు, నింద్రియంబుల లేనిది  
 కోర్కె లేక యెల్లఁ దాల్చు, గుణమై నిర్గుణం బగున్. ౧౪  
 భూతంబులఁ బయికా లోనన్, చరిమై యచరంబునై  
 సూక్ష్మం బొట గనకా రాక, యుండు దప్పుల దగ్గరికా. ౧౫  
 భూతాళి నేక మయ్యును, విడిమై నట్లు లుండును  
 ప్రాణులం బెంచి చంపును, బుట్టించు; నదె జ్ఞేయము. ౧౬  
 అది జ్యోతులకా జ్యోతి, మనస్సకా దాటి పర్తియిగా  
 జ్ఞేయంబుకా జ్ఞానమున్ గమ్య, ముందు నెల్లప్రాణులన్.  
 జ్ఞేత జ్ఞాన జ్ఞేయములకా, సంగ్రహంబుగఁ జెప్పితకా  
 నాథకుం డివి తెలిసి, నాతో నైక్యము నొందును. ౧౮  
 ప్రకృతి పురుషు లిద్ద, అకాదులం చెలుంగుమీ.  
 వికారంబుల్ గుణంబుల, బుద్ధున్ బ్రకృతివల్లనే. ౧౯  
 కార్యకారణముల్ మాట, నాప్రకృతియె హేతువు  
 సుఖదుఃఖంబులెల్లకు, నాపురుషుండె భో క్తయౌ. ౨౦

ప్రకృతికా బురుషుండుంటా, భుజించుఁ దద్గుణంబులన్  
పీవికిన్ గుఱసంగఁబు, సదసజ్జన్మ హేతువా. ౨౦

వివ:—సద సజ్జన్మ హేతువు = ముందరెట్టి జన్మలకుఁ గారకుఁడు.  
సాక్షియై మోదకుండఁబు, త ర్థయు భో క్త యీశుఁడై  
పరిమాత్త నా నీమేనఁ, బుట్టె పురుషుం దగుకా. ౨౧

ఈ ప్రకృతిపురుషుల, జీట్టు లెఱుంగువారిలు  
ఎల్లరీతిన్ గుఱాకితో, నుండియుఁ బుట్టుఁ బోవరు ౨౨

సాంఖ్యయోగానఁ గొందఱు, కర్తయోగానఁ గొందఱుకా  
ద్యానానఁ గొందఁ; తాత్పర్యే, గొందఱు గాంతు రాత్తమున్.

కొంద జీట్టు లెఱుంగక, కొల్తు రన్యులచే వివి  
విన్నదావిని నమ్మిన, వారుకా దరింతు మృత్యువుకా. ౨౩

జగతిం బట్టుజంగమ, స్థావరంబులు సర్వముకా  
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞసంనక్తి, బుట్టు నంచు నెఱుంగుమీ. ౨౪

సర్వభూతసముందోమ, భూతంబులు నశించినకా  
నశింపకుండు సర్వేశుఁ, జూచు మర్త్యుఁడై చూచును. ౨౫

ఎల్లెడకా దుల్యుఁడై యుండు, నీకున్ సమంబ చూచువాఁ  
తాత్పర్యే నాత్మజంపఁడు, కానఁ బొందును సద్గతికా. ౨౬

ప్రకృతే యెల్లెదన్ గర్తర్, గావించుఁ గావి యాత్తయో  
 కర్తమాత్రము గదంచు, జూచు మర్త్యుఁడె చూచును. ౨౯  
 భూతంబు లెల్ల వేర్వేట, మొక్కి యాత్తను నుంటయున్  
 అవెల్ల నాత్తవే నొటఁ, జూచు మర్త్యుఁడె చూచును. ౩౦  
 గుణంబుల్ మొదలుక లేమి, నీయీశుఁ డప్యయుం డగున్  
 మేన నుండియుఁ జేయఁడు, నంటఁ బడఁడు కర్తచే. ౩౧  
 సూక్ష్మమై యుంట, వ్యాపియౌ, నాకాశ మంట రానటుల్  
 ఎల్లెద నున్న యియాత్త, యంటఁబడదు మేనిచే. ౩౨  
 సూర్యుఁ డొక్కందె యీలోక, మెల్లన్ వెల్గించురీతిగా  
 ఈక్షేత్ర మెల్ల క్షేత్రజ్ఞుఁ, దొందె వెల్గించు నరునా. ౩౩  
 జ్ఞాననేత్రంబుచే నిట్లు, క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞభేదముకా  
 భూతమాయను దాటుటన్, దెల్సి గాంతు జనుల్ పరుకా.

ఇది శ్రీ.....గణపతికావ్రీచేఁ దెవిఁగింపఁబడిన

తెనుగుగీతయందు క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ విభాగ యోగ మను

పదుమూఁడవ యధ్యాయము.

# తెనుఁగు గీత



పదునొంప యధ్యాయము

గుణప్రయ విభాగ యోగము.

వ. శ్రీరంగనానుఁ డనియె.

- జ్ఞానంబులందు శ్రేష్ఠమా, బ్రహ్మజ్ఞానము చెప్పెదన్  
దానిం దెల్పి మును తెల్ల, నిందుండి గాంచి రుద్గతిన్. ౧
- ఈజ్ఞాన మాశ్రయించియె, పొండిరి నాదు రూపముకా  
సృష్టియందును బుట్టక, చాపరు ప్రళయంబునన్. ౨
- మహాత్ము బ్రహ్మయు నైన, నామాయ భూతహేతువు  
అందు దీజంబు నాబెద, నందుండి భూతసృష్టి యా. ౩
- సర్వయోనులయిం చెట్టి, రూపము లుద్భవించునో  
దాని యోవి మహద్భ్రహ్మ, నే దీజ ముంచు తండ్రిని. ౪
- సత్త్వ రజ స్తమంబులు, ప్రకృతివల్లఁ బుట్టును  
అవియం బగునాత్మను, నెవ్వి బంధించు మేనిలో. ౫
- నిర్మలం బొట సత్త్వంబు, ప్రకాశక, మదాధమున్  
జ్ఞానసక్తిన్ సుఖసక్తి, నది బంధించు నాత్మను. ౬



రజస్సు రాగహవందై . తృష్ణానక్తి ద్విం బగున్  
 కర్మసంగంబుచే నద్ది. యాత్మక బంధించు నట్టునా . ౧  
 వివ: — అప్రాప్తేచ్ఛ తృష్ణ. దొరకిరికిపోగా రక్షించుకోర్తి అనక్తి.  
 తమ స్సజ్ఞాన జన్మంబు. మోహపెట్టును దేహంబున్  
 ప్రమాదాలనక నిద్రల. నది బంధించు నాత్మను. ౨  
 సత్త్వంబు నుడుముం గూర్చు. రజస్సు చేర్చు గర్భలో  
 తమస్సు జ్ఞానమున్ గప్పి. ప్రమాదంబున జేర్చును. ౩  
 రజస్సున్ దమసున్ గెల్చి. సత్త్వంబు పడు: సత్త్వముకా  
 తమస్సున్ పీచు రజస్సు: తమ స్వారెంటి. గెల్చును. ౪  
 ఈమేన నెల్లద్వారాల. బ్రహ్మ ముదయించును  
 అదే జ్ఞాన: మదే పిత. సత్త్వంబు హెచ్చు పెంచుమీ. ౫  
 రజోగుణంబు పర్తిల్ల. లోభంబును బ్రహ్మ త్రిమున్  
 కర్మారంభము. నశాంతి. స్వప్నహయన్ గల్గు నట్టునా . ౬  
 తమోగుణంబు పర్తిల్ల. నవివేకము మోహమున్  
 కర్మలం దప్రవృత్తియు. బ్రహ్మ మౌను ఫల్గునా . ౭  
 సత్త్వగుణంబు పర్తిల్ల. మరణ మొందు ప్రాణియో  
 యుత్తమత త్వవేత్తల. స్వచ్ఛలోకంబులన్ గమకా. ౮

రజస్సు పర్తిల్లన్ బోయి, కర్మానక్తులఁ బుట్టును  
అట్లే తమోనిమిగున్పండు. మూఢజన్మలఁ బుట్టును. ౧౫

షణ్మసాత్త్వికకర్మల, శుద్ధసత్త్విఫలం బగున్  
రజఃఫలంబౌ దుఃఖంబౌ, సజ్జానము తమస్సుకున్ ౧౬

సత్త్వఃపుచేత జ్ఞానంబౌ, రజస్సుచేత లోభమౌ  
తమస్సుచే బ్రహ్మదంబున్, మోహజ్ఞానము లయ్యెడిన్.

సాత్త్వికుల్ పైకిఁ బోమరు, మధ్య నుంచురు రాజసుల్  
నీచగుణస్వభావులౌ. తమను బుండు క్రిందనే. ౧౭

వివ :—సాత్త్వికులు సత్యలోకమునలుగు గల దేవలోకమున దేవ  
జన్మలను, రాజసులు షణ్మసా పాప మిశ్రిత భూలోకములో మను  
ష్యజన్మలను, రామసులు పశ్చాత్తజన్మలను పొందెదరని భావము.

గుణాశీలమే వేటొందు, కర్త లేదు; గుణాశీన్  
నేఁ బరుండ నని గాంచు, ద్రష్ట నాయొక్క మొందును. ౧౮

ఈదేహహేతులౌ మూఢు, గుణంబుల్ వాటి దేహియౌ  
జన్మ, మృత్యు, జరా, దుఃఖ, ముక్తుడై మోక్ష మొందును.

వ. ఆరునుఁ గనియె.

త్రిగుణాతీతుని నెట్టి, చిహ్నాల నెఱుఁగందగు  
తత్ప్రవర్తన మెట్టిది. దాటు నెట్టిగుణంబులన్. ౨౦

వ. శ్రీధరగవానుఁ డనియె.

ప్రకాశంబు ప్రవృత్తియి, మోహంబును బ్రవర్తింక  
వానిద్వేషంబుఁ దవ్వియు, మురిపిపోవఁగఁ గోరఁడు. ౨౨  
వివ : — సత్త్వగుణకార్యమగు ప్రకాశమును, రజోగుణకార్యమగు  
ప్రవృత్తియు తమోగుణకార్యమగు మోహమును, బ్రవర్తింపఁగా  
వానిని అతీతంబనివానిని గుణాతీతుఁడందురని భావము.

తటసువలెఁ గూర్చుండు, గుణాశీదేఁ జలంపఁడు  
గుణంబులే ప్రవర్తించు, నని యుండుఁ జలంపక. ౨౩  
కష్టసుఖాల్ స్తుతినిందల్, ప్రియాప్రియంబులన్ దృఢిన్  
దెడ్డలుక రాళ్లు, బంగారు, సమతన్ జూచి తుష్టుడౌ. ౨౪  
శత్రుమిత్రుల మానాప, మానాల సమదృష్టియై  
సర్వకర్మల్ విడువఁడు, గుణాతీతుఁ డనఁబడున్. ౨౫  
నన్నెవ్వఁ దెప్పు పీడని, ఛక్తితో సేవి చేయునో  
వాఁ డీగుణంబులన్ దాటి, బ్రహ్మతో నైక్య మొందును ౨౬  
నాశ మొందక, మాటక, శాశ్వత వర్మ రూపమై  
విత్యానంద స్వరూపంబౌ, బ్రహ్మకు నేనె మూలము. ౨౭

ఇది శ్రీ.....గణపతీశాస్త్రిచేఁ చెఱఁగింపఁబడిన  
తెనుగుగీతయందు గుణత్రయ విభాగ యోగ మను  
నడు నాల్గవ యధ్యాయము.

# తెనుఁగు గీత

ప దు నే న వ య ద్యా య ము

పురుషోత్త మ యోగము

వ. శ్రీభగవానుఁ డవియె.

పైని వేరు కొమ్మలు గ్రిందఁ బర్వీ యాది

యంతమునులేని యశ్వత్థమంద్రు దీని

దానియాకుల్ ఋగాదిఛందస్సు లగును

దానిఁ దెలిసినవాఁడు వేదార్థవిదుఁడు.

వివ : — పైని = అన్నిటికి పైనున్న యుక్త్యుష్ణమైన బ్రహ్మమును.

కొమ్మలు = కొమ్మలువంటి మహావహంకార తన్మాతాను

శ్వః = రేపు. స్థము = ఉన్నది. అశ్వత్థము = రేపు లేనిది సంసారము.

రావిచెట్టును. ఇక్కడ సంసారము రావిచెట్టుతోఁ బోల్చిఁ బడినది.

గుణములఁ బెరిగి విషయంబు లనెడిచివురు

దొడిగి, కొమ్మల్ పయిని గ్రింద నలముకొనియె

కర్మములఁ బట్టి మర్త్యలోకమున దాని

మూలము లెడతెగక లోన వేళు లూనె.

ఇం దటులు దీని యాపు గన్వింపకుండె

దీని కాది మద్యము నంత మేని లేవు

పాతుకొని రాని వ్రేళ్ళ యశ్శత్రు మిద్ది

గట్టి దైన విష్కాము అర్థమున నెరకి.

౩

ఈ సనాతన సంసారి వృక్షగతులఁ

బరపు నయ్యాదిపురుషుని శంఖుఁ తొత్తు

మని తలఁచి యెందు చని మఱి మరలిరాదొ

యా పదంబె యన్వేషింప నర్హమింక.

౪

మమత మోహంబు సంగమున్ మానువారు

అత్మనిత్యులు విష్కాము లైనవారు

కష్టసుఖము లాదిగ జంట గననివారు

అజడులును గాంతు రిట్టి యవ్యయ పదంబు

౫

విష :—అజడులు = జరులుకాని జ్ఞానులు.

వెర్లింపఁ దది సూర్యుండు, వెర్లింప రగ్నిచంద్రులన్

దేనిన్ బొంది యిఁబన్ రాకొ, యదే నాపరిధామము.

౬

పూర్వదై జీవులం దుండు, జీవుండు నాదు సంశయే

ప్రకృతి నున్న యింద్రియ, మనస్సుల్ వాడె లాగును.

౭

ఎప్పు డీకుండు పైతేగు, నెప్పు మేను గ్రహించున్  
యప్పు డవి దాల్చి యేగున్, బూదావిక గాలిపోలికన్. ౮  
వివ :—అవి = అయింద్రియములను మనస్సును.

చెప్పలన్ గన్నులకావ్యక్తుక, నాల్కను ముక్కుదాల్చియే  
యూదేహమందు మనస్సు నేలించు విషయంబులక. ౯

మేను వీడును నిల్చుచు, దించు, గుణాళిదాల్చుచున్  
మించునీకున్ గనంజ్ఞుల్, గాంతు విజ్ఞానచక్షుల్ ౧౦

యత్నించి నిశ్చయల్ యోగుల్, గాంతు రాత్మస్థు నీశ్వరున్  
అసంస్కృతాత్మ తామూఢుల్, గాంచుయిత్నమునియున్.

ఎల్లతోకలబు వెల్గించు, నేతేజ ముందె సూర్యుల్  
చంద్రునం దేది, యే దగ్గి, నదె నాదవి యెంచుమీ. ౧౧

పృథివిం జొచ్చి ఖాతంబుల్, ధరింతు నాదు తేజుచే  
రసాత్మకై చంద్రుడనై, పెంచెద నెల్లయోషధుల్. ౧౨

అగ్నిహోత్రుడనై నేను, ప్రాణుల మేను జొచ్చియే  
ప్రాణాపానములం గూడి, పచింతు నాలు గన్నముల్. ౧౩

వివ :— ౧ భక్తియు = కోటికితనునది. ౨ తోబ్యము = నాకదే చప్ప  
రించునది ౩ రేహ్యము = నాకిమింగఁబడునది. ౪ చోష్యము =  
వీల్చుఁబడునది. అవి యన్నములు నాదగు విధములు.

ప్రాణు లన్నింటిహృది నుండువాడ నేను

భ్రమయు స్మృతియు జ్ఞానంబు నావల్లఁ గలిగె

పుడబులో సర్వివేద్యుడను నేనె

నేనె వేదాంత కారుడన్ వేదవిమడ

౧౫

క్షరుండు నక్షరుం డంచుకా, గల రిద్దఱు పూరుమల్

క్షరుండౌ సర్వభూతంబుల్, బాటస్తుఁ డక్షరుం డగుకా. ౧౬

వివ : — క్షరుడు = సళించువాడు, అక్షరుడు = సళింపనివాడు.

పరమాత్ముఁ డనంబును, పురుషోత్తముఁ డనుఁడు

వాఁ డీలోకత్రయం బొచ్చి, ప్రోచు, నవ్యయుఁ డీకుడై.

అక్షరుకన్న శ్రేష్ఠుండన్, క్షరాతీతుడఁ గావునకా

లోకవేదములకా నన్నుఁ, బురుషోత్తముఁ డందురు.

౧౮

మూడుండు గాక, నన్నిట్లు, పురుషోత్తము నెంచెడి

సర్వజ్ఞుఁ డెల్లరీతుల, నన్నే భజించు నెట్టనా !

౧౯

ఇట్టి పరమగూఢమౌ, నీకాత్మ మేను తెప్పితిన్.

దీనిం దెలియు దీశాలి, కృతకృత్యుండ యయ్యెడున్.

౨౦

ఇది శ్రీ.....గణపతి కావ్యచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన

తెనుఁగుగీతయందు పురుషోత్తమయోగమను

పదు నే వ వ య ద్వా య ము.

# తెనుఁగు గీత

పదునాఱవ యధ్యాయము

దైవానుర సంపద్విభాగయోగము.

ప శ్రీభగవానుఁ డనియె.

విరీతి, చిత్తశుద్ధియు, జ్ఞానయోగాల నిష్ఠయున్

దానంబు, దమ తపంబుల్, స్వాధ్యా యార్జవ యజ్ఞముల్. ౧

వివ : — దానము = అన్నరనాదుల సరిగాఁ బంచుట, దమము =

బహిరింద్రియ నిగ్రహము, తపము = శారీర, మానసిక, వాచిక

నియమరూపతపస్సు, స్వాధ్యాయము = మోక్షకాస్త్రావ్యయనము.

అర్జవము = కుటిలస్వభావము లేకపోవుట. యజ్ఞము = అగ్ని

హోత్రాదులను, ద్రివ్యయజ్ఞ, దేవయజ్ఞ, వీత్యయజ్ఞ, భూతయజ్ఞ,

మనుష్యయజ్ఞాదులును

సత్యాహింసల్ శమ శాంతి, అపైశునంబు ల్యాగముఁ

భూతదయ, అచాపల్య, మౌల్య మార్దవ త్రవల్. ౨

వివ : — శమము = అంతరింద్రియ నిగ్రహము, అపైశునము =

చాడీలు చెప్పక పోవుట, అచాపల్యము = గిద్దిపరక మొదలగు

వానిని ఊరక త్రుంచుట మొదలగు ప్రయోజనకూన్యమగు పనుల



చేయితిపోవుట, ఆలౌకియము = విషయేంద్రియ సంపర్కమున  
వికారము పొందతిపోవుట, త్రస = అసత్కర్మముల చేయుటకు  
సిగ్గుపడుట.

అద్రోహంబున్ వినయంబున్, దైర్య మొర్పు కుచిక్షమల్  
ఈయవి దైవసంపద, గల్గువాఁడొందు నర్జునా! ౩

దంతంబు, స్వాభిమానంబు, పారిష్య క్రోధ గర్విమల్  
అజ్ఞానం బివి యాసురి, సంపద గల్గువాపి తొ. ౪

ముక్తికొ దైవసంపద, యాసురి బంధకారియ  
కుందకు దైవసంపద, గల్గువాఁడపు పల్లనా! ౫

దైవంబు నాసురిం బసి, భూతసృష్టులు రెం డగున్  
దైవంబు విస్తరించితి, విను మాసుర మర్జునా! ౬

ప్రవృత్తియు నిష్ప్రవృత్తియు, నెటుంగ రాసురుల్ జనుల్  
అచార మేని శౌచం దేన్, సత్య మేకలేవు వారిలో. ౭

ఈలోకంబు నిరాచార, మసత్యంబు నిరీశ్వర  
మిది యన్యోన్యకామేచ్ఛన్, జన్మించుఁగాక మే మిఁకన్.౮  
వివ : — నిరీశ్వరము = ఈశ్వరుఁడు లేనిది.

అంచు నీదృష్టితో నుండి, నప్పులై యల్పబుద్ధులై  
కూరాత్ములై యహితులై, గావింతు లోకనాశమున్. ౯

నింపరాని కామ మూని, దంభాభిమానగర్వలై  
మోహనః జెడుబూన్కితోఁ బోదు లకుచిదీక్షులై. ౧౦

భోగాలై పరమావధి. యంతే యస స్థిరాత్ములై  
చాపుచాఁకిక ముగ్ధుమంద్రు. మితి లేనట్టి చింతలక. ౧౧

అకాపాకాల బద్ధులై. కామ క్రోధ వశాత్ములై  
భోగంబులకు నార్జింతు, చిన్తాయంబుగ ద్రవ్యమన్. ౧౨

“సంపాదించితి యియ్యది, యాకోర్కె యింకిఁ బొందెదన్  
ఇది యున్నది, యీదనం, బింక రాగల దిప్పుడే. ౧౩

ఈ నాశత్రువుఁ జంపితి, నన్యులకా గూడఁ జంపెదక  
నేవీశ్వరుండ, నేభోగిక, సిద్ధుండన్ పీరుఁడకా సుఖిన్. ౧౪

దనాధ్యుండఁ గులీనుండ, నాసము లెవ్వ రీవిధుక  
యజింతు విత్తు హర్షింతు” నని భ్రమింతు రజ్జితక. ౧౫

అహుచిత్తభ్రమ లొందుచు, మోహజాలానఁ జిక్కుచున్  
భోగాలం బది కూలెద, రిశౌచ నరతింబునన్. ౧౬

మన్నించుకొంచుఁ దమ్ముఁ దా. ముద్ది ధనమదాంధులై  
బడాయికా యజ్ఞముల్ పేరు, కొనరు రియథావిధిన్. ౧౭

గర్వాహంకార బలముల్, కామ క్రోధంబు లొందుచున్  
స్వదేహ పరదేహాల, నన్ను ద్వేషింతు రీరి రతో. ౧౮

నకా ద్వేషించుచుఁ గూరులై, యశుడులై న నీచులకా  
 సంసారంబున నామరి, యోనులం దెప్పు వోయుదున్. ౧౯  
 అసురయోనులం బొంది, మూఢులు జన్మజన్మలొ  
 నన్నొంద కింక నదిమ, గతన్ గాంతులు పల్గనా. ౨౦  
 వివ:—కానె ఇంద్రే నరకవ్యాధికిఁ జిక్కియును పుణ్య జ్ఞానాదులు  
 సంపాదించక ఇంక మంద్రేన నరకమునకుఁ బోయి దుఃఖితులై  
 ఏమిచేసిన లాభమేమి అని భావము.

కామము, క్రోధము లోతం, బను నీమూడు నాత్మను  
 నశింపఁ జేయు నరక, ద్వారంబుల్ దీవి పీఠము. ౨౧  
 అజ్ఞాననరకద్వారా, ఓమూఁదఁ బడ కుండువాఁ  
 దాత్తశ్రేయి స్సొంది యాపై, ను తమగతి గాంచును. ౨౨  
 కాత్తవిధిన్ విడి యెవం, దాశకు లొంగి చేయునో  
 వాఁడు సిద్ధివి బొందఁడు, సద్గతికా సౌఖ్య మొందఁడు. ౨౩  
 కాత్తం బది ప్రమాణంబు, కార్యకార్యవివేచనకా  
 కాన కాస్త్రోత్తముం దెల్పి, కర్మలు చేయఁగాఁ దగున్. ౨౪  
 ఇది శ్రీ.....గణపతికావ్రీచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన  
 తెనుఁగుగీతయందు దైవాసుర సంపద్విభాగయోగమను  
 పదునాల్గవ యధ్యాయము.

# తెనుఁగు గీత

సంపుట

వ మ నే ద వ య ధ్యాయ ము

శ్రద్ధాప్రియ విభాగమోగము

వ. అష్టమం దనియె.

శాస్త్రవిదిన్ పడి శ్రద్ధన్, పెద్దలన్ విని గొల్పెడి  
వారి దేశ్రద్ధ; సర్వము, విజస్సా తమసా ప్రభా । ౧

ప. శ్రీధిగవాసుఁ దనియె.

స్వధావంబుగఁ బ్రాయలన్, శ్రద్ధ మూఁడు విభంబులు  
సార్త్వికీ, రాజసి మజీ, తామసి యంద్రు వానినిన్ ౨

మనస్సుం బట్టి శ్రద్ధయీ, జీవుల్ శ్రద్ధామయుల్ గదా  
పద్య, దేశ్రద్ధ గలవాఁ, వారందు నట్టివాఁడె యీ. ౩

సార్త్వికుల్ దేవులన్ గొల్చు, విజ్ఞోయజ్ఞిల రాజసుల్  
ఘాతప్రేతగణంబులన్, యజింతు తామసుల్ జనుల్. ౪

శాస్త్రవిరుద్ధిమో మోర, తపంబు చేయు చేనరుల్  
దండాహంకారముల్ పొంది, కామరాగల మింతురో. ౫

వారు దేహస్థూతాశాఁ, లోలోన నున్న యీననున్  
కృశింపఁ జేతు రజ్జతన్, వార లాసురనిశ్చయుల్. ౬

జను లందఱ కాహార, యజ్ఞ దాన తపంబులున్  
మూఁడు విధాల విష్ణుంబుల్, వావి భేదంబు విన్నిదే. ౭

ఆయు ర్బుద్ధి బలాబోగ్య ప్రీతిదంబుల్ రసార్థముల్  
చముర్ పుష్టియా, వింపౌ, నన్నంబుల్ సాత్త్వికంబులు.  
వివ :—ప్రీతిదంబులు = ప్రీతివిద్యుసవి.

ఉప్పు, గార, మతివేడి, పుల్పు, వెండువి చేదువి  
దప్పిన్ వ్యాధిన్, వ్యథల్ గూర్పు, నన్నంబుల్ రాజసంబులు  
వివ :—వ్యథలు = కాళ్ళారికిదాన, తిరువార, గలుగు వాదయు.

చల్లఁబడ్డ, రుచిపోవు, మర్లంది యైన, రాత్రి బొ  
ఎంగిలౌ నపవిత్రంబౌ, నన్నంబుల్ తామసంబులు. ౧౦

యజింపవలె నవియే, మది నెంచి యథావిధిన్  
పలేచ్చ లేక కావించు, యజ్ఞంబు సాత్త్వికం బగున్. ౧౧

ఉద్దేశించి పంపి బేదౌ, యాదంబరముకోసమున్  
జేయంబదెడియజ్ఞంబు, రాజసం బవి యెంచుమీ. ౧౨

మంత్ర మే నన్నదానం బేక, దక్షిణ యేవి శ్రద్ధయేన్  
లేక, కాస్త్రోక్త మేన్ గావి, యజ్ఞంబు తామసం బగున్. ౧౩

దేవున్ ద్విజాన గురున్ బ్రాహ్మణ, గొల్పుట కుచిసౌమ్యతల్  
అహంన, బ్రహ్మచర్యంబు, దేహతపస్సు నాఁబడున్. ౧౪

దాద గూర్చి మాటయు, ప్రియహితంబు, సత్యముకా  
స్వాధ్యాయపాఠమేవియు, వాత్తప, స్సనఁగాఁ బడున్. ౧౫

వివ : — స్వాధ్యాయపాఠము = మోక్షాస్తాధ్యాయనము.

మనఃప్రళాంతి, సౌమ్యత, మౌన, మింద్రియవిగ్రహ

మమాయకత్వ మీయవి: మనస్తతస్సు నాఁబడున్. ౧౬

పలేచ్చ లేక యంత్యంత, శ్రద్ధకా మూఁడు తపస్సులున్

చేయు నిర్మలచిత్తుల, తపస్సు సాత్త్వికం బగుకా. ౧౭

సత్కారాదులకోసము, నాదంబరము కోసమున్

గావించు చంచలం బైన, తపస్సు రాజసం బగుకా. ౧౮

మూర్ఖపుంబట్టుతోఁ దాను, దాదపొందుచు నన్యులన్

జంపుట కేవి గావించు, తపస్సు తామసం బగున్. ౧౯

ఈయకావలె నవి దేశ, కాలపాత్ర లెఱింగియున్

అనుపకారి కిచ్చెడి, దానంబు సాత్త్వికం బగున్. ౨౦

ప్రత్యుపకార మాకించి, పలంబు గోరి యైనను

దాదపడి యొనంగెడి, దానంబు రాజసం బగుకా. ౨౧

దేశకాలాలు చూడక, విందించి, యవమానమున్  
 జేసి, యపాత్రుల కిచ్చు, దానంబు తామసం బగున్. ౨౨  
 ఓ మంచు, తత్తు, సత్తంచు, బ్రహ్మాంబు నండ్లు తద్విదుల్  
 దానన్ వేదాలు బ్రాహ్మణుల్, యజ్ఞంబుల్ పూర్వ మేర్పడెన్.  
 కాన “ఓం” అంచుఁ బఱ్కచు, బ్రహ్మవాదుల్ యథావిధిన్  
 యజ్ఞ దాన తపః కర్మ, లాచరించెద రెప్పుడున్. ౨౩  
 ఫలంబు గోర కుండనె, తత్తంచుఁ బల్కి యెన్నియో  
 యజ్ఞ దాన తపఃకర్మ, లాచరింతు ముముక్షువుల్. ౨౪  
 మున్ను లేనిది యైనట్లు, చెడ్డది మంచి దౌతఱిన్  
 కుటకర్మంబు లైనట్లు, సత్తని యందు రద్దునా. ౨౫  
 యజ్ఞ దాన తపస్సుల, శ్రద్ధయె సత్తు నాఁబడున్  
 తత్కర్మ యీశ్వరార్థమున్, గాన వద్దియు సత్తె యౌ. ౨౬  
 హోమముల్ తపముల్ కర్మల్ దాన మశ్రద్ధఁ జేయుచో  
 అసత్తని యనంబడు, లేదందు ఫలః మిండ్లును. ౨౭

ఇది శ్రీ.....గణపతి కావ్రీచేఁ దెనిఁగింపఁబడిన

తెనుఁగుగీతయందు శ్రద్ధాశ్రయ విరాగయోగమను

పదు నేడవ యధ్యాయము.

# తెనుఁగు గీత

పరునెవిమిదవ యధ్యాయము

మోక్షయోగము.

వ. ఆర్జునుఁ దనియె.

కృష్ణ : సంన్యాసతత్త్వంబు, తెల్సికొనంగఁ గోరెదన్  
అట్టులే త్యాగతత్త్వంబు, తెలియం జెప్పు మచ్యుతా : ౧

వ. శ్రీరగవాసుఁ దనియె.

కామ్యకర్మం వీడుట, సంన్యాస మంద్రు పండితుల్  
సర్వకర్మపరిత్యాగ, మంద్రు త్యాగంబు నేర్పరుల్. ౨

దుష్టకర్మల్ విడవలె, నంద్రు కొందఱు ధీయుతుల్  
యజ్ఞ దాన తపః కర్మల్, వీడరా ధందు రన్యులు. ౩



ఆత్యాగ విషయంబందు, నానిశ్చయంబు విన్నిదే  
 త్యాగంబు త్రివిధం బౌచుఁ, జెప్పఁబడియె పల్లనా । ౪  
 యజ్ఞ దాన తపఃకర్మల్, వీడక చేయఁగాఁ దగులా  
 యజ్ఞ దాన తపస్సులు, పూత మొనర్చుఁ బ్రాజ్ఞులన్. ౫  
 ఈ కర్మలులా ఫలములు, నాసక్తి వీడి చేయఁగాఁ  
 దగిన వంచు శ్రేష్ఠమా, నానిశ్చితమతం బిదే. ౬  
 తప్పక చేయఁదగిన, కర్మల్ వీడఁగ రా దింన్  
 అజ్ఞానంబున వానిని, వీడుట కామసం బగున్. ౭  
 కష్ట మంచుఁ గాయకష్ట, భీతితోఁ గర్మ వీడుచో  
 రాజసత్యాగమున్ జేసి; పొందఁడు త్యాగలాభములా ౮  
 చేయఁకవలయు ననుచులా, దప్పక కర్మ చేయుచున్  
 పలాపక్షుల వీడ నా, త్యాగంబు సాత్త్వికం బగున్. ౯  
 ప్రాజ్ఞుడై సత్త్వయుక్తుండై, సంశయం బుద్ధి త్యాగి కా  
 ద్వేషింపఁ దగుభకర్మల్, కాంక్షింపఁడు కుభఁబులన్. ౧౦  
 కర్మల్ పూర్తిగ వీడుట, దేహదారి కళక్యము  
 కర్మఫలంబులన్ వీడు, వాడె త్యాగి యవంబడున్. ౧౧

ఇష్టాపిష్ట మిశ్ర మను, కర్మఫలాలు మూఁడును  
అత్యాగుల్ చని గాంతురు, సంన్యాసుల్ గాంచ రెప్పుడు. ౨౪

వివ : — అత్యాగులు = త్యాగులు కానివారు. ౨౫

కర్మహ దైవ సాంఖ్యమం, దెల్ల కర్మల సిద్ధికై ౨౬

హేతు రైదు చెప్పఁబడెన్, విమ్మ చెప్పెద ఫలునా :

వివ : — కర్మహదైవ = కర్మమే చివరిహద్దుగాగలది. ౨౭

కరీరంబును జీవుండు, వేలు వే టింద్రియంబులున్  
నానాచేష్టలు దైవంబున్, సిద్ధి కీయెడు హేతువుల్. ౧౪

అన్యాయ మేవి న్యాయం బేన్, మనో వాక్కాయ కర్మలన్  
నరుం దెయ్యది పూనునో, దాని కీయెడు హేతువుల్. ౧౫

ఇయ్య దిట్లుండ నెవ్వఁడు, కేవలాత్మనై కర్తగాఁ  
జూచునో బుద్ధిలేమిచే, నాదుర్బుద్ధి గనం దిలన్. ౧౬

గర్వంబు వేవి కుండదొ, బద్ధంబు గాదొ బుద్ధియున్  
వాఁ డీలోకాలు చంపియుఁ, జంపఁడు, కాఁడు బద్ధుఁడుకా

జ్ఞానంబు జ్ఞేయముకా జ్ఞాత, యీమూఁడు కర్మప్రేరణల్  
కర్మ కర్త కరణంబు, నీమూఁడు కర్మవద్దతుల్. ౧౭

జ్ఞానంబు, కర్మ, కర్తయు, గుణాలఁబట్టి మూఁడె చూ  
సాంబ్యకాస్తోత్ర మిచ్చుది. యవిషయిన్ విన్న చక్కఁగన్.

వేలుగా నుండుభూతాఁన్, మార్పు వేలును లేవియా  
భావమున జూచుజ్ఞానంబు, సాత్త్విక మం చెఱుంగుమీ. ౨౦

వేలుగా నర్వభూతాల, వేటా ననేకభావముల్  
చూడెడు నట్టి జ్ఞానంబు, రాజస మం చెఱుంగుమీ. ౨౧

అంతయు నొక్కకార్యమం, దున్నదొ, హేతుకూన్యమో  
స్వర్పమో, తత్త్వకూన్యంబొ దానిన్ దామస మందురు. ౨౨

వివ :—ఈ సమస్తాత్మజ్ఞానము దేహకార్యమందుఁ గాని, ప్రతిమాది  
కార్యమందుఁ గాని మాత్రమే యున్నదనుట, చార్వాకాదులు  
అత్మ దేహమంతే యున్నదని, దేహమే అత్మయని అనిత్యమని  
అర్పమని యందురు. ఇట్లు అంతయు తత్త్వవిరుద్ధముగఁ దలఁ  
చుట తామస మందురని భావము.

నిత్యమై సంగకూన్యంబై, రాగద్వేషాలు లేవిరై  
తలాపేక్ష లేక చేయు, కర్మము సాత్త్వికం బగున్. ౨౩

కర్మపలేచ్ఛచేఁ గావి. యహంకారముచేత నేక  
 చేయు నత్యంతకష్ట మౌ. కర్మంబు రాజసం బగుట. ౨౪  
 రాఁబోవు నష్టమున్, హింసకా. స్వసామర్థ్యము చూడక  
 అజ్ఞానంబువఁ గావించు. కర్మంబు తామసం బగుట. ౨౫  
 ఇచ్ఛాహంకారముల్ లేక. రై ర్యోత్సాహ యుకుండునై  
 సిద్ధ్యసిద్ధుల మాటవి. కర్తయే సాత్త్వికుం డగున్. ౨౬  
 రాగంబు. కర్మపలేచ్ఛ. హింస. లోభ. మళౌచమున్  
 హర్షమున్. శోకముకా గల్గు. కర్తయే రాజసుం డగున్.  
 లోబు. దజ్ఞుండు. స్తబ్ధుండు. మాయావి. దీర్ఘసూత్రియున్  
 దుఃఖి. సోమరి. భేదకుం. దౌత ర తామసుం డగుట. ౨౭  
 బుద్ధియున్ దృఢియుం గూడ. గుణాలఁబట్టి మూఁడెయ్య  
 వేర్వేరు వానిఁ బూర్తిగఁ. జెప్పెర విన్ను పల్లనా. ౨౮  
 ప్రవృత్తి వివృత్తుల్ కార్య. మకార్యంబు. భయాభయాల్  
 బంధ మోక్షంబు లెఱుంగు. బుద్ధి సాత్త్వికి నాఁబడుట. ౨౯  
 ధర్మంబును నధర్మంబున్. గాఢ్యంబును వకార్యమున్  
 సరిగాఁ దెల్పికొనవి. బుద్ధి రాజసి నాఁబడున్. ౩౦

ధర్మ మని, యధర్మంబున్, విరుద్ధంబుగ నర్హముగా  
అజ్ఞానంబున నెంచెడి, బుద్ధి తామసి నాబడున్. ౩౨

ఎన్నుండుఁ బోని వృతితో, మనఃప్రాణేంద్రియక్రియల్  
అత్యంతశ్రద్ధఁ దార్చెడి, వృతి సాత్త్విక నాబడున్. ౩౩

ధర్మ మర్థముఁ గామంబు, నయాప్రసక్తిఁబట్టి యే  
ఫలంబు గోరి వరించు, దృతి రాజసి నాబడున్. ౩౪

కలయుం భయముం గాని, శోకంబు, నేడు, గర్వమున్  
వీడని, బుద్ధి హీనుని, వృతి తామసి నాబడున్. ౩౫

పార్థ : యింకన్ ద్రివిధ మౌ, సుఖంబు విన్మ చెప్పెదన్  
దానిన్ నేర్వ సుఖింతువు, దుఃఖంతమును గాంతువు. ౩౬

ఏది ముందట విషమై, ఫలింప నమృతంబునై  
బుద్ధినై ర్మల్యముం గూర్చు, సుఖంబు సాత్త్వికంబగున్. ౩౭

విషయేంద్రియసంసక్తి, నేది ముం దమృతంబై యై  
ఫలింపఁగ విషంబౌ నా, సుఖంబు రాజసంబగున్. ౩౮

ముందున్ దర్పిత నాత్మను, మోహపెట్టును, నిద్రచే  
మాంద్యాన బ్రాంతిచేఁ గల్గు, సుఖంబు తామసం బగున్. ౩౯

దువిం గావి, దివిం గావీ దేవులకా బ్రకృతిజన్యమౌ  
 వీమూఁడుగుణముల్ లేని, సదార్థం బుండ దెన్నఁడున్. ౪౦  
 బ్రాహ్మణక్షత్రియులకుకా, వైశ్యకూద్రుల కర్జునా :

స్వస్వభావగుణంబులఁ, గర్మలు విడిజించితకా. ౪౧

శమంబు దమమున్ దప, మా స్తిక్య మోర్పు శౌచముకా  
 జ్ఞాన విజ్ఞాన సౌమ్యతల్, బ్రాహ్మణు నైజకర్మలు. ౪౨

తేజః, శౌర్యంబు, దైర్యంబు, పోరున వెన్ను చూపమి  
 దక్షత, దాన, మీశిత, క్షత్రియు నైజకర్మలు. ౪౩

కృషి, వాణిజ్య, గోరక్షల్, వైశ్యుని నైజకర్మలు  
 కుశ్రూషారూప మౌకర్మ, కూద్రుని నైజకర్మయౌ. ౪౪

శ్రద్ధకా స్వకర్మలన్ జేయు, జనంబు సిద్ధిపొందును  
 స్వస్వకర్మపరు లెట్లు, సిద్ధి గాంతురొ వివిధే. ౪౫

వివ :—స్వస్వకర్మపరులు = స్వస్వవర్ణాశ్రమ విహితకర్మపరులని  
 పూర్వులు. స్వస్వభావనియతకర్మశీ పరులని నవీనులు.

రూతంబు లెల్ల సృష్టించి, యందెల్ల నిండి యుండిన  
 యీశుకా స్వకర్మచేఁ గొల్ప, మర్త్యుండు సిద్ధి పొందును.

వరిగాఁ జేయఁబడిన, వరదర్మంబుకంటెను  
 విగుణంబుగఁ దోచియు, స్వవర్మ మదె శ్రేష్ఠము ౪౭(క)  
 తన స్వభావమునకుఁ, నియతం బైన కర్మను  
 ఆచరించెడి జీవుండు, పాపంబు పొందఁ దెప్పుదున్. ౪౭(ఁ)  
 వహజం బైనకర్మలు, దుష్టంబు లయ్యు వీడరా  
 దగ్నిన్ బొగ గ్రమ్మినట్లు, దోషంబుల్ విందె నెల్లెడన్. ౪౮  
 ఎల్లెడన్ గోర్కె వర్జించి, వశియై వీతరాగుఁడై  
 సంన్యాసంబున శ్రేష్ఠమౌ, నైష్కర్మ్యసిద్ధి పొందును. ౪౯  
 జ్ఞానంపు నిష్ఠ యొసిద్ధిన్, బొంది బ్రహ్మంబు గాంచెడి  
 రీతి క్లప్తముగాఁ బార్థ! వచియింతు నెఱుంగుమీ. ౫౦  
 విర్మలబుద్ధితోఁ గూడి, దృఢితోమేను గెర్చియున్  
 శబ్దాదిభోగముల్ వీడి, రాగద్వేషము లంటక. ౫౧  
 మనోవాక్కాయముల్ విర్చి, యొంటియై మితభోజియై  
 ధ్యానయోగములం దెప్పు, దుండి నైరాగ్యయుక్తుఁడై. ౫౨  
 శక్తి, గర్వ, మహంకార, మిచ్చ, యర్క, తమాశ్రమకా  
 మమతన్ వీడ శాంతుఁడై, బ్రహ్మ మొంద వచ్చుఁదో. ౫౩

బ్రహ్మాంబులు ప్రసన్నుండై. విచారింపఁడు కోరఁడు  
 సర్వభూతాలఁ దుల్యుండై. మేల నాదత్తి నొందును. ౫౪  
 ఎంతవాఁడ. నెవండనో. నన్ దత్తి సరిగాఁ గనున్  
 పైవి వన్ సరిగాఁ గంచి. తర్వాత వన్నె చొచ్చును. ౫౫  
 ఎన్నుండుఁ గర్మ లన్నియుఁ. జేసి నన్నాశ్రయించియు  
 నాయనుగ్రహముచేతన్. బొందున్ శాశ్వతమౌగతిగా. ౫౬  
 మదిచే సర్వకర్మల్ నా. కర్పించి మత్పరుండవై  
 బుద్ధియోగ మాశ్రయించి. వన్నెయెప్పుడు నెంచును. ౫౭  
 వన్నెంచ దాటరానివి. యెల్లన్ దాటెడు నాకృపన్  
 మఱి నీవౌ యహంకృతి. వీడ వేని నశింతువు. ౫౮  
 అహంకారముతో నీవు. “పోర” నని తలంచిన  
 ఈ విశ్వయంబు వ్యర్థంబు. శాసించు నైజమే విషున్. ౫౯  
 నైజమౌ నీదుకర్మచే. బద్ధుండ వయి మూర్ఖతగా  
 జేయ నెంచవి దానినే. చేతువు విడి లేకయే. ౬౦  
 యంత్ర మందున్నవానిని. బోలె భూతంబు లన్నిటిగా  
 మాయం ద్రిప్పుచు నీకుండు; భూతాళి హృది నిల్పును. ౬౧



అన్నిటాం నీకునే. శరణుఁ జొచ్చు మధునా :

తత్కృప నుత్తమకాంతికా. కాశ్యపస్థాన మొందెను. ౬౨

నీ కిట్లతిరహస్యం బొ. జ్ఞానంబు చెప్పగాఁబడె

దీనికా బూర్తిగఁ జర్పించి. చేయు నీకిష్ట మొనటర్. ౬౩

అన్నిటా గదు గూడఁబొ. నాశ్రేష్ఠవాక్కు క్రమ్మటన్

విను మెంతయు నిష్ఠుండ. వని నీమేలు చెప్పెదన్. ౬౪

వన్ భావింపు నన్నె గొల్పు. నన్ ప్రేచ్చ నన్నె మ్రొక్కు మీ

నన్నె పొందెను సత్యంబు. నాతోడు సూ ప్రయుండవు. ౬౫

దర్శంబు లెల్ల వర్జించి. వన్నొందె శరణొందుమీ

సర్వ పాపాలనుండి నిన్. విడిపింతు; వగన్ విడు. ౬౬

వివ:-దర్శంబులు = వర్ణాశ్రమాది సర్వదర్శములు.

తపమున్ భక్తి సేవయు నేమియు లేని వానికిన్

వన్ను విందించువానికిఁ జెప్పరాదీది యెన్నఁడున్. ౬౭

ఈ సరమరహస్యంబు. నాభిక్తులకుఁ జెప్పవాఁ

దెంతయో భక్తి నాయందు. నిర్వి తప్పుక నన్లఁడున్. ౬౮

వావికంటేను నాకిష్ట. తముండు లేడు మర్త్యులన్  
వావికంటేను నాకిష్ట. ఏముండు పుట్టబోడింన్. ౬౯

ఎవ్వఁ దీవర్మయుత్తంబౌ. సంవాదము పఠించునో  
అజ్ఞానయజ్ఞునకు నే. నిష్ఠుండ నని యెంచెదన్. ౭౦

అసూయ లేక శ్రద్ధతో. దీనిని విన్న మర్త్యుడు  
ముక్తుడై పుష్కలముల. తుల్యోకంబులకా గనున్. ౭౧

ఏకాగ్రబుద్ధితో. బాధ. విన్నావు గద. దీనిని  
అజ్ఞానంబునఁ బుట్టిన. వ్యామోహము వశించెనా. ౭౨

వ. అర్జునుఁ డనియె.

మోహంబు పోయె స్మృతియున్. వచ్చె నీదయ నయ్యకా.  
ఎల్ల సందేహముల్ పోయె. నీచెప్పి నట్లు చేసెదన్. ౭౩

వ. సంజయుఁ డనియె.

ఇట్లు మహాత్ముఁ డౌపార్థుఁ. కాశ్రీకృష్ణుడు చేసిన  
గగుర్పాటిదునదృశ. సంవాద మారంభించెతికా. ౭౪

యోగేశ్వరుండు కృష్ణుండు. సాక్షిత్తు చెప్పు చుండఁగా  
వ్యాసుని దయవంటి నీ. విగూఢ మైన యోగమున్. ౭౫

పుణ్య మద్భుత మీకృష్ణా, ధ్వునసంవాదమున్ నృపా,  
 తలంచియుఁ దలంచియుఁ, పొంగిపోదున్ మఱిఁ మఱిన్.  
 అకృష్ణు నద్భుతాకృతిఁ, దలంచియుఁ దలంచియుఁ  
 ఓరాజః విస్మయం బగు, పొంగిపోదుఁ మఱిన్ మఱిన్.  
 యోగి యాకృష్ణుఁ డెందుందు, నెందుందు రవి పార్థుఁడు  
 అందే పిరియు సంపదల్, నీతి, గెల్పు, ద్రువంబులు, తరా

ఇది

శ్రీమద్వేదవ్యాసమహర్షి రచిత భగవద్గీతలందు,  
 ముసవిషత్తులందు, బ్రహ్మవిద్యయందు, యోగ  
 కాశ్రమందు, జనక గురువర చర్ల వారా  
 యణకాశ్రీ కరుణాబద్ధవిద్యుఁడగు  
 గణపతికాశ్రీచేఁ దెవిఁగింపఁ  
 బడిన తెనుగుగీతయందు  
 మోక్షయోగమను  
 వదునెవిమిదవ  
 యధ్యాయము  
 తమా నము.



# ఆర్థగ్రంథమాల

ప్రచురింపఁబోవునవి :

- ౧ ఉపనిషత్తులు.
- ౨ సిద్ధాంత తర్కవేదము (వ్యాసమహర్షి)
- ౩ బ్రహ్మసూత్రములు ..
- ౪ తర్కవేదములు.

చ ర్ల గణపతిశాస్త్రి.

విజయవాడ

ప. గో. శిల్ప.











10922

